

Sąmyšis didėja

Gorbačiovas šaukiasi armijos talkos

Vytautas Meškauskas

Spalio 2 d. Gorbačiovas pasirašė savo parlamento potvarkius, kurie 15-kai mėnesių uždraustų streikus ir armijos bei saugumo dalinius įgalintų saugoti geležinkelius. Paskutinioji priemonė reikalinga Azarbeidžiane, kur oficialiomis ir neoficialiomis priemonėmis stabdomas traukinių judėjimas į kaimyninę Armeniją. Dėl ankstyvesnio angliakasių streiko labai sumažėjo akmens anglių atsargos, o žiema jau netoli. Gorbačiovas įspėjo, kad visi ateinančių metų ūkiniai planai atsidūrė pavojuje ir gali prireikti stabdyti ūkinį persitvarkymą ir politinę liberalizaciją.

Kremliuje esančių desperaciją paliudija ir rugsėjo 15 d. Pabaltijo karinės apygardos karinės tarybos pirmininko bei apygardos kariuomenės vado gen. plk. F. Kuzmino atsisaukimas į savo apygardos respublikų partinius ir tarybinius organus, visuomenines organizacijas ir visus piliečius. Po atsisaukimo pasirašė ir visų trijų Pabaltijo kompartijų Centro komitetų pirmieji sekretoriai, jų tarpe ir A. Brazauskas. Atsisaukime prašoma gerbti tarybinę armiją. Girdi:

"Kai kurios jėgos sau leidžia žeminti tarybinių kareivių ir karininkų - armijos, kuri pelnė pasaulio tautų pagarbą ir padėką, - atstovų pilietinį orumą, ižeidinėti juos."

"Norėtumėm paklausti kai kuriuos 'tautinių interesų gynėjus': Ar būtų apskritai šiandien jiems kuo rūpintis, jeigu daugianacionalinė Tarybinė Armija nebūtų sutriuškinusi fašizmo?"

Iš tikro šiandien visi žino, kad be tos armijos Lietuva nebūtų aneksuota į Sovietų Sąjungą, būtų išvengusi beveik trečdalis savo gyventojų netekimo ir su mažesniais nuostoliais pergyvenusi fašizmą, kuris atsirado kaip tik norint išsigelbėti nuo bolševizmo.

Tiesa, dėl viso to negali kaltinti tos armijos nūdienius dalyvius, kaip ir kalti ne ginklai, bet juos panaudoję žmonės. Tačiau, jei šiandien kalbame apie norą atstatyti viešumą ir įvesti naują tvarką, nevertėtų tai susieti su senų

stabų garbinimu. Ypač nuostabu, kad po tuo atsisaukimo pasirašė ir trijų tautų kompartijų sekretoriai, kurie iki šiol dar galėjo pasidžiaugti savo orumo pakilimu. Ir štai dabar jų parašai po tokiu begėdišku melu! Reikia tikėtis, kad jie tai padarė ne savo noru ir tas atsisaukimas nesusitabdydys noro žinoti tikrą tiesą.

Grįžtant prie Gorbačiovo nesekmių atrodo, kad teisūs buvo teigė, kad tokių reformų negali įvesti palaipsniui, lygiai kaip negali pakeisti žiemos laiko į vasaros po minutę ar dvi kasdieną, arba po truputį pakeisti eismą iš kairės pusės, kaip dar dabar Anglijoje, į dešinę. Tai reikia - ir Gorbačioviui reikėjo, - padaryti vienu ypu.

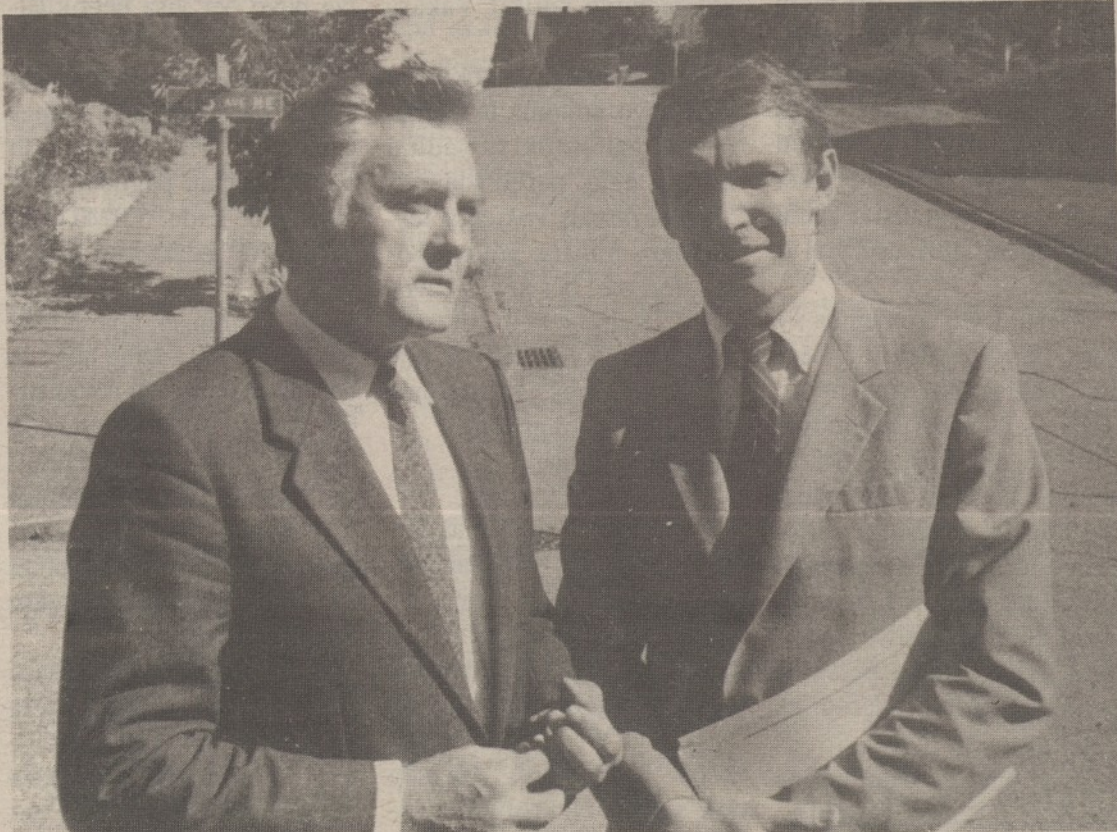
Labai teisingai š.m. rugsėjo 11 d. klausė Romas Gudaitis partiniame Lietuvos rašytojų sąjungos susirinkime:

"Kas gi stumia Lietuvą ir absoliučią daugumą žmonių iš unitarinio konglomerato, vadinamo TSRS - perpuvusio, bet vis dar cementuojamo?"

Atsakymas

"Iš TSRS sudėties mus stumia išsisukinėjimai nenorint pripažinti istorinės netiesos glūdinčios TSRS pamate, praktika manipuliuojant demokratijos ir bendražmoniškų vertybių frazeologija užmigdyti tautų budrumą, su-

(Nukelta į 2 psl.)

Valdas Adamkus ir Arvydas Juozaitis, Seattle, Wash., mieste atstovavę Lietuvos tautinį olimpinį komitetą pasitarime su "Gerosios Valios" žaidynių organizaciniu komitetu.

Ar Lietuva bus priimta į 'Gerosios Valios' žaidynes?

Lietuvos Tautinio Olimpino Komiteto (LTOK) narys Arvydas Juozaitis ir LTOK atstovas JAV-se Valdas Adamkus buvo priimti GEROSIOS VALIOS žaidynių organizacinio komiteto posėdyje Seattle mieste, rugsėjo 19 d.. Jie įteikė žaidynių rengėjams LIETUVOS pageidavimą, dalyvauti 1990 metais įvykstančiose Gerosios Valios Žaidynėse su sava valstybine vėliava, atskirai nuo Sovietų Sąjungos, pabrėždami Lietuvos sportininkų norą ir moralinę teisę.

Robert D. Walsh, organizacinio komiteto prezidentas, pripažino troškimų teisėtumą, tačiau, pagal esamą struktūrą

nematė galimybės patenkinti Lietuvos TOK-to prašymą ir ragino lietuvius dalyvauti Tarybų S-gos rinktinės sudėtyje.

Beveik dvi valandas užtrukusiame posėdyje, LTOK atstovams buvo siūlyta keletas kompromisinių sprendimų, kurie nebuvo priimtini. Gerosios Valios žaidynių organizacinis komitetas pažadėjo Lietuvos atstovų keliamus reikalavimus svarstyti Maskvoje, artimiausiam susitikime su Tarybų S-gos sporto vadovybe.

Bendrai atstovų pristatymas susilaukė šilto atgarsio ir susitarta pasitarimus tęsti vėlesne data. Sprendimo laukitina šių metų pabaigoje.

Posėdyje dalyvavo savo asmeninį dėmesį užtikrinęs organizacinio komiteto prezidentas Robert M. Walsh, viceprez. Jarlath Hume, viceprez. visuomeniniams ryšiams Katya Garrow, teisinis patarėjas Donald J. Horowitz. Pasitarimus taip pat stebėjo LB Seattle skyriaus pirm. Ina Bertulytė-Bray.

Pasikalbėjimuose po posėdžio, Arvydas Juozaitis išreiškė pasitenkinimą susitikimu ir LTOK reikalo pristatymu. Jis pažymėjo, kad organizacinio komiteto vadovai parodė palankumą mūsų bylai, gerai suprato mūsų problemą. LTOK-tui buvo proga aiškiai užakcentuoti, kad mes neatsisakysime savo teisių grįžti į

olimpinį judėjimą, net jeigu ir nebūtume priimti į 1990-ųjų metų Gerosios Valios žaidynes.

Valdas Adamkus sutinka, kad esamoje Žaidynių struktūroje Lietuvos dalyvavimas yra problematinis, tačiau vilčių teikia organizatorių išpareigojimas kelti Lietuvos reikalavimus Maskvoje.

Adamkaus teigimu, Lietuvos dalyvavimas žaidynėse yra įmanomas, jeigu organizatoriai parodys gerą valią ir atmes 'didžiąją politiką', kuriai neturėtų būti vietos pasaulio sportininkų šeimoj.

"Lietuvos reikalo išspręsdimas parodys pasauliui, ar Gerosios Valios žaidynės tikrai tarnauja tam tikslui, kurio vardu jos pavadintos" - pabrėžė Valdas Adamkus, LTOK atstovas Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Jau skelbiami karinių komisariatų įsakymai "Dėl piliečių šaukimo į tikrąją karinę tarnybą", kuriame yra ir įspėjimas, kur sakoma: "Piliečiai, laiku neatvykę į šaukimo komisiją arba vengiantys karinės tarnybos, privalės atsakyti pagal įstatymą". Tad dabar paaiškės, kaip bus reaguojama į tuos beveik 2.5 tūkstančių Lietuvos jaunųjų, kurie atsisakė tarnauti okupacinėje SSSR kariuomenėje.

"Le Monde"

Gorbačiovas ir dvi Vokietijos. - Suverenumo klausimas Panamoje ir Lietuvoje. - Tarybų santvarkos gelbėjimas ir provokacijos. - Kas pataisė Gotlando dokumentą? - Reformos Vengrijoje.

Rytų Vokietijos 40 metų sukakties minėjimas sutapo su masiniu Rytų vokiečių bėgimu iš savo tėvynės. Šios savaitės pradžioje V. Vokietijoje jų buvo jau per 45 tūkstančius – daugiausiai jauni 40-20 metų amžiaus vyrai ir moterys.

Griežta Rytų Vokietijos vyriausybė būtų galėjusi jų bėgimą gana greitai sustabdyti, tačiau – tai labai užtemdytų Gorbačiovo aureolę užsieniuose. Todėl jis įsakė nedaryti kliūčių išvažiuoti tiems, kurie jau buvo Čekoslovakijoje, Vengrijoje ir Lenkijoje, ir net duoti specialius traukinius pabėgėliams pervežti per Rytų Vokietijos teritoriją.

Sukaktis ir Gorbačiovas Berlyne buvo gražiai, bet be didesnio entuziazmo pagerbti. Rytų Vokietijos kariuomenė žygiavo taip pat gražiai, kaip ir Hitlerio laikais. Lygiai taip pat šimtas tūkstančių jaunimo iš viso krašto buvo suvežti vakaro fakelų eisenai. Tačiau akivaizdžiai trūko to entuziazmo, su kuriuo Gorbačiovai dar taip ne-

seniai buvo sutikti Vakarų Vokietijoje.

Kaip ten būtų – vokiečiai pabalsavo kojomis ir Gorbačiovas galėjo tik suvaidinti niekuo dėtą, pareikšdamas: "demokratinės vokiečių respublikos reikalai yra tvarkomi Berlyne, bet ne Maskvoje". Kaip jie būtų sutvarkyti, jei nereikėtų taikytis prie Maskvos, mes jau matome Lenkijoje, Vengrijoje ir pačioje Sovietijoje.

Nepasisekęs sukilimas Panamoje sukėlė nemažai ginčų. Juk praleista proga nuversti, suimti ir atgabenti diktatorių Noriegą į JAV teismą, kurio jis yra paieškomas. Atrodo, kad Washington trūks ta plk. lt. O. North. Jis būtų jau seniai tą problemą išsprendęs. Tai būtų; nemažas laimėjimas dabartinei administracijai, bet ilgainiui atneštų daug painiavos: visos lotynų, ir kitos, respublikos yra išsimylėjusios į savo suverenitetą. Ir dėl to jų negalima buvo net pasikviesti į talką kovoti kovoje su komunistais Kuboje, Nikaragvoje ar Salvadore. Už tat prezidentas Bush aiškiai deklaravo, kad JAV panaudos savo karines jėgas tik tuo atveju, jei reikėtų gelbėti JAV piliečių gyvybes ar būtų pavojus gyvybiniams JAV interesams. Lietuviškom akim žiūrint 'pražiopsota' proga Panamoje gal ir pakenkė JAV prestižui, bet kita vertus, ji davė dar vieną precedentą suverenumo pagerbimui.

Dėl suverenumo dabar verda visa Lietuva. Nors Rusija galėtų būti labai galinga ir net dabar jau tokia yra, Lietuva, kartaus patyrimo pamokytą, vėl nori atstatyti savo suverenitetą. Jo reikalaujant skubama pabrėžti, kad tas suverenitetas nebus pavojingas be Lietuvos likusiai Sovietų Sąjungai ar Rusijai, kaip tai

jau buvo per visą nepriklausomybės laikotarpį. To reikalaujant bijoma provokacijų, kurios parodytų šovinistines užmačias. Ta baimė atrodo dabar daugiau pagrįsta negu anksčiau, kada GIMTOJO KRAŠTO redaktorius paskelbė savo – ir išeivijoje pagarsėjusį, – straipsnį apie KIAULĖS SNUKĮ. Jame buvo labai piktinamasi dėl šovinistinio, tiesiog kiauliško incidento lenkų krautuvėlėje Vilniuje. Dabar tokie incidentai dar labiau pavojingi, nes organizuojasi sąjunga tarybinei santvarkai ginti, su kaž kokių Švedu priešakyje.

Antra vertus, ir prie geriausių norų, provokacijos tyčia ar netyčia visados galimos. Tik atsiminkime priekabės dėl sovietų kariuomenės nepriklausomon Lietuvon įvedimo. Tai dabar pripažįsta tas pats redaktorius Čekuolis, rašydamas: NORI MUŠTI – PAGALĮ (bet kokį) SURASI. Jis bara maskvietę PRAVDĄ už faktų apie padėtį Lietuvoje iškraipymą. Tarp kiko jis rašo:

"Kaip žinoma (Gotlando saloje) buvo pasirašytas tik lietuviškas deklaracijos tekstas. Kažkoks trumparegis, šiuo atveju, atrodo, iš užjūrio, į angliškąjį vertimą įstatė žodžius 'Sovietų okupuotoje Lietuvoje, o parašų foto kopiją priklijavė. Tai nebuvo padaryta tekste kitomis kalbomis. Apie incidentą teisybę rašė TIESA, GIMTASIS KRAŠTAS, Maskvos SOVETSKAJA ROSIJA."

"Praėjo mėnuo – ir PRAVDA vėl ištraukia šitą mėšliną lazda, nuduodama, tarsi nežinotų teisybės."

Sunku dar pasakyti, ko vertas tas Gotlando pareiškimas, kurį veikėjai iš Lietuvos pasirašė kartu su dr. K. Bobeliu. Tačiau, jei jos tekstas buvo 'sustiprintas' kitų signatarų neatsiklausus, kam nors rei-

■ Iš kitos pusės

Dažnai besilankęs Lietuvoje Kazys Almenas GIMTAJAME KRAŠTE paskelbė išmintingą straipsnį apie Lietuvos inteligentijos požiūrį į prekybą. Jis rašo:

"... laisvėjančioje (kultūrinė ir politinė prasme) Lietuvoje didžioji (bent mano sutiktos) kultūrinės inteligentijos dalis pasisako už tolesnį ir dar griežtesnį ekonominį suvaržymą. Dalykiško galvojimo į tokią sprendimą nedaug teidėta. Sprendžiama grynai jausmiškai, ir tie jausmai beveik išimtinai negatyvaus atspalvio.

Mėginu suprasti. Dabartinė ekonominė padėtis tikrai nelengva, ir praeityje nebuvo sąlygų susipažinti su elementariniais ekonominės veiklos veiksniais. Visa tai tiesa. Tačiau vis tiek glumina, kad tiek mažai, vadinčiau, 'geros valios' parodoma tai išganingai, jų požiūriu, rinkos ekonomikai. Lengvai ir be kritikos priimami net absurdiškiausi gandai. Pavyzdžiui, 'kooperatyvai sukelia trūkumus', nors jų ekonominė veikla dar nesudaro nei 1 proc. bendro ekonominio produkto."

Žinoma, kiek perdedant, galima sakyti, kad Lietuvoje šiuo metu daugiau bijoma ne rusų išsikšimo, bet savo 'spekuliantu' greito pralobimo. Į pastangas nuo to sulaikyti, įkinkytas visas valstybinis aparatas.

Iš tikro spekuliacija (nuo lotyniško – speculatio: sekimas išžvalgymas, stebėjimas) pereinant į rinkos ūkį yra būtina. Pagal sovietiška Dabartinės Kalbos Žodyną, spekuliacija yra prekyba, kuria siekiama lengvai pasipelninti. Už tat ji draudžiama, leidžiant suprasti, kad sunkiai pasipelninti gal ir galima. Idomu, kad į bent kokią prekybą, ką pastebi ir Almenas, buvo nepasitikinančiai žiūrima caro Rusijoje ir N. Lietuvoje. Net išeivijoje, DP lageriuose, kur be spekuliacijos negalima buvo išsiversti, 1950 m. ten išleistame Kalbos Vadove spekuliantu laikomas tas, kas nelegaliai verčiasi prekyba. Žinoma, tose stovyklose neturėjom savo biržos. Iš tikro spekuliacijai reikėtų gražinti jos pirmąją prasmę – galvojimas, gilus mąstymas ir iš to – pirkimas apgalvojus.

(vm)

kėtų prisipažinti.

Tuo tarpu Budapešte, Vengrijoje vyksta idomus persikristijimo procesas. Vengrijos komunistų partija iki šiol vadinosi "Vengrijos socialistų darbininkų partija". Nors formaliai ji dar yra valdžioje, praėjusį šeštadienį prasidėjusiame jos Kongrese buvo nutarta, maždaug 90% visų Kongreso atstovų balsais, pakeisti jos vardą, kad jis nebūtų susijęs su komunistiniu laikotarpiu. Ji paprastai vadina si nacionalistų partija. Į Kongresą nepakviesti ne tik kitų komunistų partijų vadai, bet nėra ir Sovietijos atstovo.

Kompartija, kaip ji vadintų si ateityje, atsisako toliau būti vienintėle, ir yra pasiryžusi dalintis valdžia su kitomis atsikūrusiomis partijom. Ideologiniai ji bus panaši į socialdemokratų.

Kongresas taip pat priėmė

Vengrijos istorijos pakeitimą 1956 metų sukilimas prieš sovietus jau nebevardinamas 'kontrarevoliucija', o jos vadas, sovietų pakartas Imre Nagy, pagiriamas už savo laikseną, kuri, priimant kankinio vainiką, buvusi pavyzdin ga.

SĄMYŠIS DIDĖJA...

(Atkelta iš 1 psl.)

teikti sąlygišką savarankiškumą, o popierinį suverenitetą respublikoms prieš užsienį ir pasaulio viešąją nuomonę pakelti į naują lygmenį; tai yra dar labiau išplėsti jų popierines konstitucines teises išstoti iš TSRS, sukuriant sąjunginio konstitucinio teismo mechanizmą, kuris budriai ir gudriai užprotestuotų Maskvai nepatinkančius įstatyminius aktus, parengiant ir skubinau pasirašant naują sąjunginę sutartį – ji visiems laikams užtemdytų nelemtąjį 'teisėtą' 1940 m. Lietuvos prijungimą..."

Labai teisingai, bet kaip tai slinkčiai pasipriešinti? Gudaičio nuomone – tai Lietuvos kompartijos uždavinys, kuri turėtų evoliucionuoti į socialdemokratų darbo partijų pusę. Jis net nematęs kliūčių jos apsijungimui su būsima Lietuvos socialdemokratų partija. Bet jei kompartijos būsime suvaziavime sveikosios, dorosios jėgos nelaimėtų ir liktų, kad ir menkiausio kompromiso su TSRS šešėlis, – kompartija triuškinančiai pralaimėtų rinkimuose. Jei, turime pridurti, tie rinkimai būtų darai praveisti.

Kiek daug tų 'jei'!

"Le Monde"

Train to be a Professional
• SECRETARY
• EXECUTIVE SEC.
• WORD PROCESSOR

HOME STUDY / RES. TRAINING
• FINANCIAL AID AVAIL.
• JOB PLACEMENT ASSIST.
1-800-327-7728

THE HART SCHOOL
a Div. of A.C.T. Corp.
Natl. Hdqrs, 4699 N. Fed. Hwy.
Pompano Bch. FL

SHEET METAL
MECHANICS

Exp'd only on jobbing shop type of sheet metal & plant fabrication. Must be capable of working from blue prints.

Our company offers excellent working conditions & benefits. Please call or write to:

MACHINED METALS
Oak & Corson Street
Norristown, PA 19404
215-272-1600

(33-35)

IMMEDIATE OPENING
REGISTERED NURSES

To work & live in a small congenial community & a 60 bed geriatric facility. Opening for RN's on 7-3 & 3-1 shifts. Full time or part time. Flexible scheduling, new wage scale. Be a part of our caring staff. Apply clal or write Administrator AUDUBON VILLA 125 S. Broad St. • Lititz, PA 17543 717-626-0211 EOE (33-39)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVAP.O. BOX 03206
CLEVELAND, OHIO 44103
TEL. (216) 431-6344
6116 ST. CLAIR AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44103
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: VYTAUTAS GEDGAUDAS
DIRVA (USPS 157580)POSTMASTER: Send address changes to DIRVA
6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103Second-class postage paid at Cleveland, Ohio • Published Weekly by
American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription
per year \$25.00 • Single copy 60 cents.Prenumerata metams \$25.00, pusei metų \$15.00 • Atskiuro numerio
kaina 60 centų • Straipsniai pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu
nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę • Nespausdinti straipsniai grąži-
nami tik autoriams prašant • Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.**Labai skubu!**

Rugsėjo 7-9 d.d. Baltų Laisvės Lygos atstovai lankėsi Baltuosiuose Rūmuose, Valsybės departamente, Senate ir Atstovų rūmuose ir buvo pa-
informuoti, kad Washingtonas performuluoja užsienio politiką Sovietų Sąjungos, o kartu ir Baltijos valstybių at-
žvilgiu. Iš turėtų kontaktų visose valdžios instancijose aiškiai suprasta, kad jie norėtų žinoti tais reikalais ir Amerikos baltiečių nusistatymus.

Amerikos žurnalistai praneša, kad, nežiūrint oficialaus Amerikos tvirto Baltijos valstybių okupacijos nepripažinimo, valstybės sekretorius James A. Baker, gan miglotai pasisako dėl Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonių nepriklausomybės reikalavimo.

Dabar pats laikas veikti, kad Amerikos baltiečių nusistatymus mūsų vyriausybė aiškiai žinotų. Jeigu norime konkrečia forma solidarizuoti su į laisvę besiveržiančiomis Baltijos tautomis, iki spalio 20 į Washingtoną turime pasiųsti bent 1000 telegramų. Kitą tiek suorganizuos latviai ir estai.

Baltų Laisvės Lyga paruošė telegramos tekstą prezidentui George Bush, kurią galima pasiųsti, skambinant Western Union telefonu 1-800-257-4900. Numeriui atsilie-

pus, prašyti "operator Nr. 9603" Atsiliepus operatoriui pasakyti: "I want to send the Baltic American Freedom League telegram to President Bush. Please charge to my telephone number". Tada pasakyti savo "area code" ir telefono numerį.

Paruoštoje telegramoje sakoma, kad valstybės sekretorius padarė pareiškimą, kuris silpnina Amerikos išpareigojimą Batijos valstybių laisvei, ir kad telegramos siuntėjas tokiems pareiškimams nepritaria. Prezidentas prašomas tvirtai remti Baltijos tautų nepriklausomybės reikalavimą.

Telegramos pasiuntimas kainuoja 5.75 dol. Už tą pačią sumą galima pasiųsti ir savo suredaguotą tekstą, jei telegramoje nebus daugiau kaip 50 žodžių. Savo suredaguotą telegramą adresuoti: The President, The White House, Washington, D.C. 205000

Nebūkime pasyvūs tėvynės laisvės reikalu, – sako Baltų Laisvės Lyga. Telegramomis užverskime Baltuosius Rūmus!

• VLIKO SEIMAS įvyks lapkričio 3-5 d.d. Baltimorėje, MD., Lord Baltimore Radisson Plaza viešbutyje. Seimui rengti komisiją su-

Kiekvienas žmogus tam tikrais protarpiais turi sustoti ir pagalvoti. Kur jis eina ir kokie to ėjimo rezultatai? Tokie apsigalvojimai dažnai vadinami sąžinės apyskaitomis.

Tokias sąžinės apyskaitas ir tauta turi retkarčiais atlikti. Minint džiugias ar liūdnas su-
kaktis, reikia prisiminti laimėjimus ir pralaimėjimus. Svarbu padaryti reikiamas išvadas ir iš to pasimokinti.

Gal nedaug tokių atvejų istorija težino, kad tauta savo sostinę ne kariniu, bet nutautėjimo-asimiliacijos procesu prarastų. Želigovskio avantiūra tebuvo išdava šimtmečiais vykusio proceso. Tiek jis, tiek Pilsudskis tesiekė atstatyti Lietuvos didžiąją kuni-
gaikštystę. Žinoma, lenkiško XIX-jo šimtmečio romantizmo rėmuose – tokią, kokia ją A. Mickevičius apdainavo.

Vilnius, paskutinių tyrinėjimų duomenimis, yra neginčijamas mūsų valstybingumo lopšys. Paskutiniai kasinėjimai katedros požemiuose atidengė pagonių šventyklos ir mindauginės katedros pamatų fragmentus. Greičiausiai, reikia manyti, toje katedroje jis ir vainikavosi.

Istoriniai šaltiniai nurodo Vilniuje buvusias trejas pilies. Tokia didelė pilių koncentracija rodo, toje vietoje buvus svarbų centrą. Tokiu būdu Vilniaus pradžia turėtų būti laikyti bent Mindaugo vainikavimo laikotarpį. Lietuvių Enciklopedijoje XXXIV psl. 177 rašoma: "Žemutinė pilis (lot. Castrum inferius) savo kilme yra ne kas kita, kaip Aukštutinės pilies pirmų kštis priešpilis, kuris jau XIII a. buvo apjuostas gynamąja, iš dalies mūrine siena ir apėmė di-

daro: pirm. dr. Elena Armanienė, Balys Brazauskas, Vytautas Eringis, Elena Okienė ir Valerija Laskauskienė.

SUSIKAUPKIME PRISIMINDAMI SPALIO 9-tąją*Juozas Zygas*

delį skaičių pastatų, jų tarpe gotiškų DLK rūmus, arkli-
des ir arsenalą ..."

Kodėl dabar mes klaidin-
gai skaitome 1323 m. kaip
Vilniaus įkūrimą? Atsakymą
randame 1923 m. Gedimino
laiškuose. Juose pirmą sykį
paminimas Vilniaus vardas.
"Keturi iš jų datuoti V.: da-
tum Vilna. O vieno laiško
tekste dar sakoma: in civitate
norstra regia Vilna (mūsų ka-
rališkame mieste Vilniuje)".
Taigi, "Karališkame mieste"!
Visiems yra aišku, kad mies-
tas – ne grybas ir per naktį
neišauga. Todėl, pasiremiant
tuo laišku, 1923 metus laikyti
kaip Vilniaus įkūrimo, yra
didelė nesąmonė!

Reikia pasakyti, kad be-
veik nuo įkūrimo Vilnius lie-
tuviškumu nepasižymėjo.
Jau Gedimino laikais, Vilniu-
je buvo išgalėję vokiečių
pirkliai ir amatininkai. Algir-
das savo pravoslavams žmo-
noms soborus ir cerkves sta-
tė. Vytautas apgyvendino ka-
raimus Vilniuje ir Trakuose,
o totorius Vilniaus apylinkė-
se. Jogaila vidaus kovų (su
Vytautu) metu, į Vilniaus ir
kitas Lietuvos pilies įvesdino
lenkų igulas. Lietuvos valsty-
bės žydėjimo perijode nei val-
dovo dvare, nei kanceliarijoje
lietuvių kalbai vietos nebu-
vo. Atėjūnai nesijautė sve-
čiais, bet elgėsi lyg savo na-
muose. Su krikščionybe atė-
jo ir lenkinimo banga. Atė-
jūnai kunigai net jokio noro
neturėjo lietuviškai išmokyti,
o vėliau lenkai vyskupai ir
kunigai savo lenkiškumą jau
prievara bruko. Didžiųjų ku-
nigaikščių kanceliarijoje ir
dvare, geriausiu atveju, lietu-
viai teturėjo kumečių vietą.

Tad ar reikia stebėtis, kad
nutautėjimas sparčiai vyko?

Mūsų istorijoje visa tai ban-
doma pateisinti – girdi, toki
buvo laikai. Bet ne viską ga-
lime pateisinti! "Visi Lietu-
vos kaimynai – lenkai, rusai
ir vokiečiai – jau nuo 12 amž-
savo metraščius rašė savom
kalbom ir jas buvo įsivedę į
valstybinį gyvenimą. Teisin-
ti Lietuvos valdovų kultūrinę
politiką kažkaip prarandi pag-
rindą ir norą "(Naujoji Viltis,
Nr. 17 - 1984).

Daugelio šimtmečių eigo-
je, Vilnius buvo Didžiosios
Lietuvos kunigaikštijos poli-
tinis ir kultūrinis, bet ne lietu-
vybės centras. Ir tokiame is-
toriniai-politiniame fone atė-
jo XX amžius.

Su tuo mūsų vargai ir rū-
pesčiai atėjo, kai reikėjo atko-
voti tai, ką protėviai lengva-
būdiskai praradę buvo. Pra-
rasti yra daug lengviau, negu
atgauti. Juo labiau, kad atėjū-
nai neturi nė krislelio tos va-
dinamos 'lietuviškos toleran-

cijos'. Tos 'tolerancijos' po-
veikyje mūsų žemės mažėjo
ir mažėjo. Jeigu norime prie
Baltijos jūros išlikti, tai turi-
me išmokyti slaviško agresy-
vumo. Tolerancija prieš ag-
resyvumą veik visuomet pra-
laimi. Ir krikščionybė buvo
ne meile, bet kardu pas mus
atnešta.

Žinant kaimynų ir atėjūnų
agresyvumą, nereikia pro-
pirštus žiūrėti ir į Jedinstvos
grasinimus bei šūkavimus.
Juos Maskva ir Varšuva re-
mia, todėl to jie ir yra tokie
drąsūs. Vadinama Tarybinė
'valdžia' lietuvių reikalų negy-
nė ir nerėmė, o Vilniaus kraš-
te net lenkinimą vykdė. Tam
daug pasitarnavo tokie patai-
kūnai, kaip J. Žiugžda ir į jį
panašūs. Jis daug prisidėjo
prie lietuviškų mokyklų Vil-
niaus krašte uždarinėjimo.
Tad matome, kad pavojai ne
tik iš pašalės, bet dažnai iš sa-
vųjų ateina. Ir praityje dau-
giausiai savieji lenkinimą
vykdė.

Istorija kartojasi! Mes tu-
rime tuos pavojus matyti ir
juos pažinti, o ne užmerkto-
mis akimis pro juos praeiti.
Nereikia galvoti, kad vilkas
jau avinėliu virto. Juo la-
biau, kad tas avinėlis vilku
tebestaigia.

Pavojingiausias dalykas –
tai pavojaus nematyti!

Train for careers in

• AIRLINES •
• CRUISE LINES
• TRAVEL AGENCIES

HOME STUDY/RES. TRAINING

• FINANCIAL AID AVAIL.
• JOB PLACEMENT ASSIST.**1-800-327-7728**A.C.T. TRAVEL SCHOOL
Nat'l Hdqtrs. 4869 N. Fed. Hwy.
Pompano Bch. FLFACTORY
Roll Operator-exp'd, pyramid
and plate type, to roll I-beams
and channels. Chalfant Mfg.
Co., 1000 W. River Rd. South,
Elyria, Ohio. (applications
being accepted 8am to 4pm).**ATTENTION**GOVERNMENT SEIZED
VEHICLES
from \$100Fords, Mercedes, Corvettes, Chevys.
Surplus Buyers Guide.
1-602-838-8885 Ext. A 1753
(37-39)**ATTENTION – HIRING!**GOVERNMENT JOBS -
YOUR AREA.Many immediate openings
without waiting list or test.
\$17,840 - \$69,485
Call 1-602-838-8885 Ext. R-1753
(37-39)**ATTENTION –
GOVERNMENT HOMES**FROM \$1 (U-REPAIR).
Delinquent tax property.
Repossessions.Call 1-602-838 8885 Ext. GH 1753
(37-39)

Cape Cod apylinkės lietuvės, dalyvavusios Barnstable miesto 350 metų sukaktuviniame parade.

Protestuoja Lietuvos liaudies deputatai

Vilnius, 1989 spalio 2 (LIC) — Šiandien TSRS Aukščiausiosios Tarybos sesijos metu Lietuvos liaudies deputatas prof. Bronius Genzelis, Michailui Gorbačioviui įteikė grupės liaudies deputatų nuo Lietuvos TSR pareiškimą. Šį pareiškimą pasirašė 40 TSRS liaudies deputatų iš Lietuvos. Minėtą pareiškimą atsisakė pasirašyti LKP Vilniaus miesto pirmasis sekretorius Kęstutis Zaleckas. Pateikiamame pareiškimą, kuri iš Vilniaus perdavė Sąjūdžio Informacijos agentūra.

Lietuvos liaudies deputatų pareiškimas

1989 m. rugpjūčio 27 d. centrinėje sąjunginėje spaudoje, o taip pat beveik visuose šalies laikraščiuose paskelbtas TSKP CK Pareiškimas „Dėl padėties Tarybinio Pabaltijo respublikose“, dėl kurio turinio, susiklosčiusios politinės padėties Pabaltijyje interpretavimo, charakterio ir paties pareiškimų tono, mes reiškiamo kategorišką protestą.

1. Lietuvos, Latvijos ir Estijos tautų nacionalinė savimonė nėra reiškinys, atsiradęs staiga ir be pagrindo. Ji buvo veiksnys, lėmęs politinį mūsų tautų gyvenimą ir carizmo metais, sąlygojo trijų šalių valstybingumo susigrąžinimą arba sukūrimą 1918 metais, valstybingumo, kurį Tarybų Rusija besąlygiškai pripažino 1920 metų vasario 2 d. sutartimi su Estija, 1920 metų liepos 12 d. — su Lietuva ir 1920 metų rugpjūčio 20 d. — su Latvija. Šiose sutartyse be kita ko pareiškama, kad „Tarybų Rusija visiems laikams atsisako bet kokių pretenzijų“ į šių trijų šalių teritorijas.

Mūsų tautų nacionalinė savimonė nesumažėjo, o tik įgavo kitas saviraiškos formas vokiečių okupacijos, stalininio teroro bei vėlesniais etapais.

Tvirta valia gyventi nepriklausomai, be pašalinio diktato, ir toliau lieka šių dienų politinio proceso Pabaltijyje esmė.

2. „Pareiškimas“ nutyli, kad pilnateisių Tautų Sąjungos narių Lietuvos, Latvijos ir Estijos įjungimas į TSRS sudėtį buvo neteisėtas aktas, pažeidžiantis ir tarptautines ir tarpvalstybines sutartis. Mūsų šalys buvo okupuotos karine jėga. Okupacijos ir teroro sąlygomis buvo suorganizuoti neteisėti rinkimai ir priimti Seimo nutarimai, kurių juridinės galios nepripažino nė viena demokratinė pasaulio šalis.

3. „Pareiškimas“ dezinformuoja visuomenės nuomonę Tarybų Sąjungoje apie politinio proceso Pabaltijo šalyse charakterį ir formas, kalba apie „istoriją“, prievartą, „lozungų piršimą“, priešišką išikūrusiems pas mus kitų tautų žmonėms. 1989 metų rugpjūčio 23-sios dienos „Baltijos kelio“ demonstracijoje gyvoje žmonių grandinėje nuo Vilniaus iki Talino stovėjo du milijonai žmonių, tarp kurių buvo rusai, baltarusiai, ukrainiečiai, lenkai ir žydai. Visi jie buvo sutikti gėlėmis ir plojimais. Stambiausia demonstracija praėjo organizuotai, be incidentų, parodė tvirtą visų mūsų gyventojų ryžtą.

4. „Pareiškime“ esama tiesioginių grasinimų Latvijai, Lietuvai ir Estijai. „Pabaltijo tautų likimui gresia rimtas

pavojus. Žmonės turi žinoti į kokią bedugnę juos stumia nacionalistų lyderiai. (...). Padariniai galėtų būti tautoms katastrofiški. Galėtų iškilti klausimas dėl paties jo gyvybingumo“. Kreipdamasis į Pabaltijo moteris, „Pareiškimo“ autoriai užsimena netgi apie kažkokias „bėdas“, kurios gali „ištikti“ mūsų šalių vaikus.

Mes turime teisę paklausti, ką turi galvoje panašių pareiškimų autoriai? Naujos represijos? Tačiau mes jau patyrėme savo kailių, kiekvienas šeštas pabaltijietis. Rezultatai žinomi.

Baltijos kelias — parlamentarinis

Lietuvos klausimą, kaip ir kitų dviejų Baltijos valstybių, būtina spręsti, su tuo visi sutinka. Mes siūlome jį išspręsti taikiai, parlamentiniu keliu. Mes suprantame, kad ant kortos pastatytas Tarybų Sąjungos prestižas ir orumas. Pabaltijo klausimo išsprendimas demokratiniu keliu būtų pats didžiausias pokarinio meto TSRS indėlis į esminį tarptautinio klimato pagerinimą, ryžtingas postūmis į naują jo būtį.

Mes pažymime, kad pirmas žingsnis šia kryptimi jau daromas: dienotvarkėje yra trijų mūsų respublikų ekonominis savarankiškumas. Tikime, kad TSRS vyriausybė ir Liaudies deputatai ryžtingai užkirs kelią Centro biurokratijos bandymams paralyžiuoti šį reikalą išlygų ir pusinių priemonių sistema.

Yra ir kitų požymių, bylojančių apie tai, jog Pabaltijo klausimo svarbą ir gilumą, jo tarptautinį charakterį pradeda suprasti ir Maskvoje, ir platieji TSRS gyventojų sluoksniai.

Mes Lietuvos liaudies deputatai, palaikydami kasdieninį tvirtą ryšį su mūsų šalių gyventojais, turėdami galvoje, kad šiuo metu nėra kitų demokratiniu būdu išrinktų Lietuvos respublikos atstovų, pareiškiamo:

I. „Pabaltijo mazgas“ gali būti atmegztas tik tiesioginių derybų tarp suinteresuotų šalių keliu, lygybės, tarptautinių teisės normų laikymosi sąlygomis, atsisakant jėgos panaudojimo ar grasinimo ją panaudoti.

II. Derybų objektu gali būti šalis dominantis klausimai: sutarčių esmė, forma ir veikimo terminai, Tarybinių Ginkluotųjų pajėgų, dislokuotų mūsų žemėje, kiekis, kokybė, statusas ir vieta, tokios dislokacijos trukmė, Baltijos uostų, o taip pat ryšių linijų naudojimo abipusės teisės ir privilegijos, prekybiniai, finansiniai, humanitariniai ir visi kiti aspektai.

III. Liaudies deputatai negalioja, o šiuo metu Lietuvoje ir nėra struktūrų, įgaliotų vesti derybas vienu svarbiausiuoju klausimu: savarankiškumas, ar savarankiškumo atsisakymas.

Tai gali nuspręsti tik mūsų tauta tiesioginio referendumo keliu. Mes įsitikinę, kad ji balsuos už tikrai draugišką Tarybų Sąjungai variantą. Tai būtų teisinga, naudinga ir gera visiems.

Mus sieja ne tik ekonomika ir geografija — mus sieja bendras istorinis sielvartas ir bendras siekis padaryti pasaulį, o ypač Rytų Europą, vietą, kur galima gyventi garbingai.

Siūlome šį Pareiškimą paskelbti sąjunginėje spaudoje

kaip pirmą žingsnį sprendžiant Pabaltijo problemas, siekiant sukurti palankų klimatą, atitinkantį viešumo klimatui TSR Sąjungoje, tokį reikalingą tikros demokratijos procesui.

TSRS liaudies deputatai:

K. Antanavičius, E. Bičkauskas, J. Bredikis, A. Buračas, A. Čekuolis, V. Čepas, S. Geda, B. Genzelis, R. Gudaitis, J. Juzevičius, G. Kakaras, G. Konopliovas, E. Klumbys, S. Kudrauskas, S. Kupliauskienė, A. Lajus, V. Landsbergis, M. Laurinkus, V. Laurušas, J. Marcinkevičius, M. Martinaitis, N. Medvedevas, A. Mickis, O. Mitalienė, K. Motieka, J. Olekas, R. Ozolas, A. Smailys, V. Statulevičius, V. Tomkus, Z. Vaišvila, V. Velikonis, S. Kašauskas, K. Uoka, E. Vilkas, M. Visakavičius, G. Baravykas, M. Stakvilevičius, Z. Šlyčytė, A. Jočas.

• LITHUANIA MY HERITAGE. Knyga anglų kalba. Pagrindinės informacijos apie Lietuvą. 400 psl. 1300 iliustracijų.

Kaina su persiuntimu \$22.75 Užsakymus siųsti "Tėviškėlė", 4346 So. Western Ave., Chicago, IL 60609

CONSTRUCTION EQUIPMENT MECHANICS NEEDED TOP PAY

Manassas case construction equipment dealer needs experienced Mechanics. Hospitalization, major medical, dental. Call collect Ron BLIZZARD 703 / 330-1333. White Oak Equipment Inc., 9115 Industry Dr., Manassas Park, VA 22111 (36-42)

1989 M. KELIONĖS Į LIETUVĄ

LAPKRITIS	
LIETUVA IR SUOMIJA — 14 dienų: 10 d. Lietuvoje, 11 naktų Vilniuje, 1 Helsinkyje.	
Kelionė Nr. 102 lapkričio 2-15	\$1,699 iš Bostono ir Niujorko \$1,882 iš Čikagos
GRUODIS	
LIETUVA IR BELGIJA Naujų Metų kelionė, 14 dienų: 9 naktų Vilniuje, 1 Maskvoje, 2 Briuselyje	
Kelionė Nr. 129 gruodžio 29-sausio 11	\$1,599 iš Bostono ir Niujorko \$1,782 iš Čikagos

Ekskursijos į Palangą ir Klaipėdą su pernaktiniais kiekvienais grupė!

Baltic Tours patarnauja sudarant jūsų artimesiems dokumentus viešnagai pas jus. Nuperkamos mašinos ir kitos dovanos užsienio valiutos parduotuvėse Vilniuje, Kaune ir Klaipėdoje.

Taip pat pradedame naują paslaugą, statant paminklus jūsų mirusiems giminiams Lietuvoje.

Platesnei informacijai ir kelionių lankstinukams kreiptis:

BALTIC TOURS
77 Oak St., Suite 4
Newtown, MA 02164
Tel.: (617) 965-8080

Anastazija Tamošaitienė ir Aldona Veselkienė pravedusios juostų audimo seminarą.

LTI suvažiavimas

Suvažiavimas įvyko dail. A. ir A. Tamošaičių sodyboje prie Kingstono š. m. rugpjūčio 26 d., kuriame dalyvavo nariai iš Chicagos, Bostono, Philadelphijos, Ottavos, Toronto, Montrealio ir Darby Anglijos. Suvažiavimui pirmininkavo dipl. inž. Albinas Paškevičius, sekretoriavo Birutė Nagienė. Apžvelgta peraitų metų veikla, instituto finansinis stovis ir aptarta ateities veikla. 1989–90 metų veiklai perrinktas LTI Tarybos pirm. inž. Albinas Paškevičius. Į naująją Valdybą išrinkti: pirmininkė Aldona Veselkienė, vicepirmininkė dr. Angelė Kazlauskienė, sekretorė Irena Šemaitė-Meiklejohn, išdininkė Ieva Adomavičienė, įvairiems reikalams Greta Baltaduonienė, švietimo vadovė Anastazija Tamošaitienė, kuratorius Antanas Tamošaitis ir tikrintoją Aldona Zander.

Šių metų suvažiavimas buvo visai skirtingas. A. ir A. Tamošaičių "ROMUVOS" galerijoje surengta senovinių ir naujų austų, netoli 250 juostų paroda, paruoštas juos

tų katalogas, kuriam įžangą parašė A. Tamošaitis. Parodą atidarė LTI pirm. Irena Meiklejohn — apibūdino juostų papročius, juostų audimą Lietuvoje ir išeivijoje. Dail. A. Tamošaitis savo paskaitoje plačiai palietė lietuvių liaudies meną ir juostas.

Seminaras ir praktiškas audimas vyko ištisą savaitę nuo rugpjūčio 26 iki rugsėjo 1 dienų. A. Tamošaitis pravedė teoretinį kursą apie juostas ir išeiginius lietuvių drabužius, remdamasis senoviniais jų rinkiniais. A. Tamošaitienė nuodugniai nagrinėjo kiekvieną parodoje iškabintą juostą — jos pynimo, audimo būdus, spalvas, raštus bei juostos paskirtį. Buvo peržiūrėti senoviniai drabužių rinkiniai, analizuotos atskiros jų dalys — galvos papuošalai, skepetos, drobulės, segės, apavas ir pan. Taip pat buvo palyginami Lietuvoje ir išeivijoje naujai audžiami tautiniai drabužiai, jų dalys, o itin prijuos-tės. A. Tamošaitienė pravedė labai įdomų kursą apie lėlių galvūčių ir kūnelių rengimą ir tautinių drabužėlių audimą bei aprangimą lėlių rinkinams ir parodoms. Praktišką juostų audimą bei pynimą, susijusią su įvairiomis technikomis, pravedė A. Tamošaitienė ir A. Veselkienė.

LTI suvažiavimas ir seminaras buvo A. Veselkienės įfilmuotas vaizdajuostė. Pa vienės seminaro dalyvės išrašė į garsiajuostas paskaitas, aiškinimus ir diskusijas, kad sugrįžusios į savo LTI skyrius galėtų pasidalinti įgytomis žiniomis.

Dalyvės atsiveikindamos džiaugėsi atsinaujinusios senovės liaudies meno kūryboje su viltimi puoselėti naująją lietuvių tautodaile.

LTI tikėtis ir ateityje suvažiavimo metu rengti kultūrines ir menines programas.

(k)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

KŪRYBA IR MOKSLAS

KRYŽKELĖS

Taip, jau ketvirtoji knyga. "Vaivos rykštė", "Kitokios Lietuvos ilgesys", "Tave mylėti tegalima iš tolo" ir dabar – "Kryžkelės". 1974 metais Bronys Raila buvo pakviestas pakomentuoti sovietijos "brandaus socializmo kūrybos" neseklius per Europos, o vėliau Laisvosios Europos radiją. Kaip pats B. Raila sako: "Buvau pakviestas peržiūrėti ir susumuoti sovietinės propagandos melų srautą, jos nuolat kartojamus mūsų praeities ar dabarties klastojimus ir iškraipymus ir antra – pateikti atkirčius ir ištaisymus, protarpiais nevengiant pridėti laisvos vakariečių dvasios ir atmosferos padvelkimų".

Pradėjęs prieš penkiolika metų B. Raila dar ir dabar akyliai seka okupuotos Lietuvos gyvenimą, tęsia savo įžvalgius komentarus. Gal geriau tiktų tuos B. Railos pasisakymus per radiją vadinti jo paties paminėtu žodžiu – Atkirčiais. Iš tikrųjų, jis, atsakydamas okupantams atsidavusiems rėksniams, iš pėties kerta. Laiko apribotos B. Railos kalbos yra giliai įžvalgios, dalykiškos ir kondensuotos, todėl jose balasto bei tuščios retorikos nėra. "Kryžkelės", kaip ir ankstesnės B. Railos čia minėtos knygos, yra tų kalbų rinkinys.

Ši knyga yra didžiausia ir turiniu gal pati margiausia. Be tiesioginių atkirčių, čia randame nuoregią sovietijos persitvarkymo iliuzijų analizę. Keletą dar nepaskelbtų esėjų, keletą pokalbių su išeivijos rašytojais, Ritos Balutytės pokalbį su juo pačiu ir jo platokus baigiamuosius samprotavimus. Visa tai, ypač atkirčiai, pasakyta taip kaip tik B. Raila moka pasakyti – aiškiai, jautriai ir spalvingai, dažnai su ironija ar pašaipa. Dėl to visą knygą taip įdomu skaityti. Okupuotos Lietuvos tikrovę mažiau pažįstantiems čia visa krūva susimąstyti verčiančios informacijos, aštrių komentarų – atkirčių ir, kad ir kaip keistai skambėtų, pramogos. Juk negali nesijuokti skaitydamas tenykščių kvarklių begalines pagyras apie "Klestinčią socialistinę kultūrą", nuolatinį tarškimą apie imperialistams pasidavusią "buržuazinę Lietuvą". Anksčiau visa tai mus pykino, o dabar tik juokina. Dažnai ir B. Railos pataisos linksmos.

Yra žinių, kad šių B. Railos kalbų Lietuvoje godžiai klausomasi. Dėl to ji okupan-

• **Bronys Raila. KRYŽKELĖS.** Radijo prakalbos į Lietuvą, 1986-1988 metai. Ketvirtas rinkinys. 480 psl. Aplanko dailininkas — Vytautas Virkau. Išleido Lietuviškos knygos klubas, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. Kaina 10 dol.

to garsiakalbiai labai piktai kolioja. Nelieta jiems skolingas ir B. Raila. Jie jam tik homo sovietikus: sovietinės priespaudos garsiakalbiai, parpliai, barškalai, pašlemėkai, šauklių ir skalikų kaime, kremlinio agitpropo "istorikai", sovietinės evangelijos skelbėjai. Ir jie tik: purkštai, absurdo šarmas, 'triuškinančias pergales' skelbdami, 'kovą už socializmo statybą', 'valstybingumo atstatymą', 'istorijos posūkių'... Visa tai tėra: tautos gyvenimo teršalų saviveikla, paistalai, išseilita meilė, klaidėjimai, haliucinacijų pynės, atšipusios vaizduotės išdėvėti sovietinės publicistikos stabarai, frazių narkozė, naivi demagogija... Negali nenusišypsoti perskaitęs B. Railos pastabas apie ekonominių reformų propagandą: "Dabar įtraukit į plaučius daugiau oro ir pasiklausykite, kas yra Danutė Petkevičienė, koks jos titulas? Jis yra 'Sąjunginio techninės es-

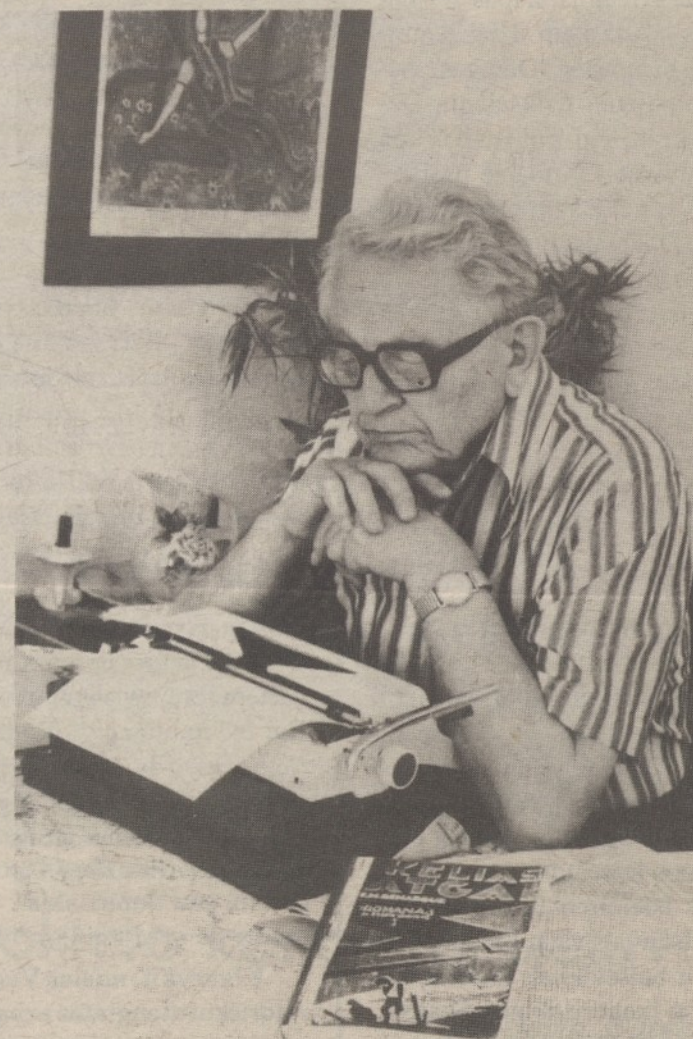
Balys Gražulis

tetikos mokslinio tyrimo instituto Vilniaus filialo liaudies vartojimo gaminių tyrimo ir meninio konstravimo skyriaus vedėja'. Persitvarkyk, kad geras, jei net titulo nei ištart, nei atsiminti negali."

Žinia, Lietuvoje šviesėja. Skalikų lojimas pritrilo. Jau daugelį įvykių ir faktų vadina tikrais vardais. Nebijoma tarti Nepriklausoma Lietuva ir net nepriklausomybės reikalauti. Bet dar daug netikrumo, gal ir baimės, kol visas persitvarkymo ir laisvės reikalas tebėra Maskvos, kad ir gorbačiovinėse rankose. Dėl to ir B. Railos vėlesnėse kalbose girdi abejojimo ir nepasitikėjimo gaidą.

Į Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdį įsijungė, yra net žengiančių jo pirmose gretose buvusių Nepriklausomos Lietuvos purvintų ir Miško Brolių niekintojų. Bet ar jų kalbos jau nuoširdūs pasisakymai? O gal tik nauja frazeologija, prisitaikėlių laižymas? Atgailautojų daug ir 'klydusių', dar daugiau 'kovojušių' dėl tautos kultūros ar net jos išlikimo. Antai net ir Lionginas Šepėtytis pasakoja kaip sunku buvę kovoti ir šitą išgelbėti. Su kuo kovojo ir ką išgelbėjo nesako. O kas, ar ne jis kultūrai apynasrį užmovo ją valdė. Ar ne jis vedė kultūrininkus į 'klestinę socialistinę kultūrą' rojų?

Va, rašytojas Justinas Petkevičius – minias uždegantis Sąjūdžio oratorius. Anksčiau parašė pokario stribus gloriuojantį romaną "Apie duoną, meilę ir šautuvą". Ana klaidas apgaili išeiviją koneveikęs poetas Vacys Reimeris. Štai patrijotinis poetas Eduardas Mieželaitis permaitęs pirmas pasirašė protesto telegramą Amerikos kongre-

Rašytojas Bronys Raila

sui. Jeigu anksčiau jie melavo ar buvę priversti, kaip jie sako, meluoti, tai ar dabar jau tiesą sako? O gal tik tai, kaip B. Raila pasakoja apie sovietų poeto A. Voznesensko atvejį. Los Angeles lankydamasis jis pareiškė: "Anksčiau aš galėdavau sakyti tik dalį tiesos, – kas geriau negu jokios tiesos, – o dabar galiu pasakyti, kas yra arti tiesos". Ir kaip nenustebti, kai šiais tiesos sakymo laikais išleidžiami romanai, tokie kaip Alfonso Bieliausko "Vilniaus kalneliai" – bjauriai išjuokiantis, neskaniai šmeižiantis buvusį Lietuvos prezidentą ir jo žmoną, valstybės vyrus ir generolus. Arba neva autentiškais dokumentais paremtą Jono Maciukevičiaus romaną – pamfletą "Jūsų ir mūsų kraujas", apie paskutinių 'buržuazinių – nacionalistinių gaujų'

likvidavimą. Šias ir kitas atgailos problemas B. Raila aptaria keliose kalbose.

Vienoje savo kalbų B. Raila, jo atkirčius išvadintiems "reakcingų emigracijos sluoksnių šmeižtais, minčių iškraipymais, Lietuvos išplūdimu, šaukštu deguto", patardamas nutilti pranašiskai pridėjo: "Juk ir jūs gal netrukus atviriau prašneksite". Jau šneka. Ir dar kaip! Ne vien šią atvirumo epidemiją B. Raila pramatė. Nemažai klastojimų, išgalvojimų" į nieką pavirto".

Pernai viename savo laiške man rašė, jog spausdinama jo prakalbų ketvirtoji knyga. Tada jam atsakydamas suabejojau, ar nebus laikas dalį jo kalbų aplenkęs? Dabar matau, kad gal ir ne pragiedrėjo, bet tamsūs debesys dar ne už horizonto. Principinės problemos dar nei nepradėtos spręsti.

Nevieną dabartinį vyksmą Lietuvoje B. Raila pramatė. Deja, pasitaikė kartą ir pro šalį prašauti. Izraelin emigrantas, lietuviškai rašantis ir Lietuvos atgimimui palankus, Eitanas Finkelšteinas, kritikuo-damas lietuviškosios rezistencijos silpnąsias puses pastebėjo: "religinės ir juo labiau klerikalinės valstybės idėja nesanti patraukli, nei priimtina" Į tai atsiliėpdamas B. Raila visiškai su juo sutinka, bet ir priduria: "Be to vargu ar kas šiandien svajoja atstatyti 'klerikalinę' Lietuvos valstybę". Aš manau, E. Finkelšteinas toliau už B. Railą matė. Sva-

Adomas Galdikas

Ruduo (1930)

(Nukelta į 6 psl.)

Kryžkelės...

(Atkelta iš 5 psl.)

joja. Svajoja šiapus ir anapus. Ana kaip džiaugsmingai dienraštis "Draugas" paskelbė apie Krikščionių Demokratų Partijos atsikūrimą Lietuvoje. Pirmame puslapyje! Ir net jos programą atpylė. O ką matome? O gi, kad viename programos punkte numatomas tikybos mokymas mokyklose su valdžios apmokamais mokytojais! Apie tai dar nei Romoj nesvajoja. Tokios svajonės B. Railos optimistiškus įsitikinimus ant šono verčia.

Idomūs B. Railos pokalbiai su išeivijos rašytojais: Stasiu Santvaru, Tomu Venclova ir Antanu Gustaičiu. Ypatingai du pokalbiai su humoristu Antanu Gustaičiu. Juose B. Raila, pagal visas amerikiečių žurnalistų – tardytojų tradicijas, prirėmęs Antaną prie sienos kamantinėja apie knygos išleidimo Lietuvoje etiką, išeivijos vadų kritikos gausą ir bolševikinės kritikos stoką jo humoristikoje. Skaitytini ir A. Gustaičio atsakymai. Vertas dėmesio ir Ritos Baltušytės pokalbis su Broniu Raila, kuriame jis aptaria savo darbo radijo kalbas rašant sąlygas, tikslus ir viltis. Taip pat atkreiptinas dėmesys į jo pirmą kartą skelbiamus baigiamuosius apmąstymus. Tai lyg koks credo, pavadintas "Kai kas iš politinės tikybos brevioriaus" ir "Kitokių dienų belaukiant". Juose B. Raila deklaruoja savo neatlaidžios kovos su tautos priešais programą ir nusmaigsto gaires jai vykdyti, tikėdamas, kad Lietuvoje nedingo tautinė sąmonė, ir kad jaunojoje kartoje spontaniškai išsiugdę patriotinės pasaulėjautos dinamika ir Nepriklausomybės gerio ilgės.

Yra knygoje apščiai ir mozaikiškų vyksmo apžvalgų. Juk čia sudėta 90 radijo kalbų ir 21 – B. Railos vadinama "Krislais", – mozaika.

"Kryžkelės" verta perskaityti ir dar kitoms kartoms palikti nes gi jose įrašyta kas ir kaip niokiojo ir niekino mūsų Tėvynę ir kaip tam genocidui priešintis.

Bronys Raila. Kryžkelės. Radijo prakalbos į Lietuvą. Ketvirtas rinkinys. Išleido Lietuviškos Knygos Klubas. Spausdino "Draugo" spaustu vė, 1989 m. Kaina – 10 dol.

BLOCK AND CASER

Bone china manufacturer has a first shift position available for an experienced Block and Caser. Responsibilities include processing the tooling from model to mold. Some experience in either modeling and/or mold making is helpful. Come work for a progressive company with competitive salary and benefits. Interested applicants should forward their resume and salary history in strict confidence to:

BEVERLY CROOK,
PERSONNEL SUPERVISOR
PFALTZGRAFF COMPANY
1730 BUTTER ROAD
DOVER, PA 17315

VIENOS PERESTROIKOS POEMA

Bronys Raila

Ištrauka iš knygos 'KRYŽKEĖS'

Kartais pagalvoju, kad jei būčiau atspėjęs, kuo po keturiasdešimt metų su viršum pasibaigs kairiausių, arba "pažangiausių" Lietuvos rašytojų ir dargi vieno kito stribos bei įžymaus enkavedisto tikėjimas ir kaip gražiai prabils jų sąžinės balsai, tai gal nuo Kremliaus okupantų ir nebūčiau taip toli bėgęs į Vakarus. Žinoma, bėgęs, bet ne taip toli.

O Rytuose antai vis dažnėja nauji, nelaukti, nuostabūs pasisakymai, išpažintys, kultų smerkimai, sąžinės sąskaitos. Bet viršūnė turbūt bus prikopęs per karą raudonarmietis, sovietinio radijo bendradarbis, vėliau daugelio visokių premijų ir nuopelnų veteranas poetas Vacys Reimeris. Pergalėje (Nr. 6, 1988) jis paklojo milžinišką gal 800 eilučių poemą apie tokį revoliucinį skersvėį, taip tvankiai sugedusį orą ir apie tokią skausmingą savo paties vidinę dramą, kad, Viešpatie, net graudu buvo skaityti.

Čia jis pusėtinai sklandžiai eiliavo apie save ir draugus – vis dėl drąsos daugiskaitoje, – kad, kaip jis sako, kalnus vertėm, bet ne pagal savo norą, o kaip klusnūs robotai. Na, ir "naujienos": per daug būta apkaltintų be nusikaltimo. Buvo dvi tiesos, dvi moralės, du veidai kiekviename veide. Savo tėvynę kentėm tėvynės ilgesį (!), savuos namuose jautėmės emigrantai (!). (Beveik panašiai, kaip aš svetur). Kas dar? Ogi kad ilgiau jau buvo nebegalima patiem sau dumti akis! "Rijom apnuodytą gyvenimą ir mums ne sykį norėjos išsivemtį!"

Klausykite, mielas Vacy, man rodos, kad jau per superretoriškai stengiatės arba nušvarinti Lietuvos komunistų partijos istoriškai suterštą veidą, arba gal ginat tik savo privilegijas, ar nebesuvaldot nerimo haugindamasis, kas atsitiks, jeigu, padėčiai keičiantis, nebespėtumėt dar kartą prisitaikyti.

Nekartosiu, kaip šiurkščiai poetas charakterizuoja genialųjį draugą Staliną. Dabar jam viskas priešingai, negu kadaise Šalinui skirtoje odoje rašė Salomėja Neris. Tai ką darysim su ta jos Stalino poema? Ar ant laužo deginsim ir poemą, ir autorę kaip raganą? Ar griausim jos paminklus, perkriūstysim jos vardo kolchozus".

Reimeris nuoširdžiai prisipažįsta (ir blogiausia, kad vedė robotą gyvenimą ne dėl prievartos, baimės ar dėl karjeros, bet nuoširdžiai, vadinasi, iš kvailumo), jog klydęs, nusivylęs, giedojęs melą ligi užkimimo. Ir kad verkęs Stalino, kaip tėvo, net dukart: pirmą kartą anam mirus – iš gailėsčio, o vėliau – iš pagiežos, pajutęs reikalą jį prakeikti (turbūt po draugo Chruščiovo paaiškinimų XX kompartijos suvažiavime 1956 metais).

Susipažinau kartą su Reimeriu, kai jis lankėsi Amerikoje. Kalbėjomės be barnių, net trupučiuką pažuokaudami. Jis man darė švelnaus ir mandaus, beveik civilizuoto komunisto išpuodį. Kai vežiodamas parodžiau Santa Monikos vasarvietėje prie Pacifiko mūsų dypukų užsidirbtas puikias rezidencijas ar ir didžiulius šimtabučius apartamentus, Vacys tik palingavo galvą: "Tai dabar suprantu, kodėl niekas nenori grįžti į Lietuvą".

Ta Reimerio viešnagė buvo jau po antrojo verkimio, Brežnevo stagnacijos laikais. Tačiau nepaisant slapto prakeikimo Stalinui, svečiuodamasis mano namelyje (kaip

aprašinėjo po vizito kelionės išpuodžius toje pat Pergalėje), jis jutes mano "neišsenkamą neapykantą socialistinei santvarkai". Galėčiau dabar pridėti, kad tai buvo labai netiksliai informacija žurnalo skaitytojams.

Jei nepriklausomoje Lietuvoje gyventojai laisvai nuspręstų, kad nori socialistinės, dar geriau – socialdemokratinės santvarkos, aš jai nejausčiau jokios neapykantos. Gal ir pritarčiau, net remčiau. Pagaliau, ne santvarka čia svarbiausia.

Iš pokalbių mano namelyje jis dar prisiminė, kad aš neva k o n e v e i k ė s tuos Lietuvos tarybinius rašytojus, kurie "kuria jos naują kultūrą ir savo talentus paskyrė liaudies interesui". Nors ir pripažinęs mano šioji tokį sugebėjimą polemizuoti bei vieną kitą talentą, vis dėlto savo išpuodžiuose jis tada, nedaug tevemdamas, suformulavo apie mane labai išdidžią ir pašaipišką išvadą: girdi, iš mano rašto darlą "prasikiša beviltiškumo ir idėjų "sudužusio puodo" filosofija". (Taip jis rašė Pergalės Nr. 8, 1974 m., pp. 99-100).

Taigi, kas kam galų galan prasikišo? Kieno puodas su visa filosofija dabar sudužo, kai Vacys gaudžiausios išpažinties poemoje pats prisipažino (visur tiksliai, beveik pažodžiui cituosiu), jog jam skaudžiausia, kad "mūsų priešai, kurie vakar iš mūsų šaipės – buvo t e i s ū s". Kad liaudžiai mes, tarybiniai rašytojai ir aktyvistai, skelbėm m e lą, tiesos drabužiuose parėdytą. Kad buvom stručiai, "kiūtojom namų arešte". Kad buvom "minties savižudžiai" ir būdami aklaik paklusnūs – atpratome mąstyti. Giedojom, kaip narvelė kanarėlės...

Nėra dar galutinai blogai: Reimeris žada pasitaisyti. Jis staiga atsisako anų praeityje "išzubrytų" tiesų, tačiau tęs toliau lenininę, dabar nušvarintą Spalio revoliuciją, įsitikinęs, kad oras vėl geras, ir pretenduojantis, kad jis – dar gyvas.

Tokia paskutinių poemos eilučių kontradikcinė idėja, – bet suprask tu ją, žmogau, kad gudrus.

Už Vacį narsesnis rašytojas, karališko vardo Vytautas Petkevičius, "Paskutinio atgailos amžiaus" romane (p. 584) realiau ir vyriškiau tarė savo herojaus Kriuglos lūpomis: "Išduodamas savo bičiulį, tu išduodi ir visą tėvynę. Aš tau ne teisėjas, bet ką tu, brude, darysi, kai nebeliks ką išduoti? Eik iš čia ir neatsigrįžk, tačiau atmink: ateis toks laikas, kai, atsiprašant, tokiam lietuviui nebus kam ir virvės paduoti".

O kai mes trise čia prie Ramaus vandenyno dabar paskaitėm Reimerio perestroikos poemą, tai vienas iš draugų sėdo ir tuojau pat sueiliavo:

Geriau nutiltumėt, vyručiai:

Nė jūs skirti sukurti naujai būčiai.

Geriau tylėtumėt, į kelnes prisidirbę –

Ir patys užsinertumėt ant kaklo virvės.

Sutinku – juokas čia menkas. Gal labiau pritiktų apsisiverkti. Bet ką padarysim, jei tokios nutrūkstsprandiškos tarybinių skersvėjų poemos dirgina mūsų humoristų vaizduotę?

1988. VII.20

BOSTONO LIETUVIAI

Petras Viščinis

LITUANISTINĖ MOKYKLA

Bostono lituanistinėje mokykloje šiems mokslo metams įsiregistravo virš 60 mokinių.

Mokyklos vedėja jau kelinėti metai yra Daiva Matulionytė-de Sa Pereira, programos vedėja – Aldona Lingertaitienė, o darželio vedėja – Liuda Žiaugrienė. Mokytojais šiais mokslo metais sutiko būti Birutė Žiaugrienė, Jūratė Aukštikalnienė, Zita Krukonienė, Jūratė Lalienė, Aldona Dabrienė, Liuda Senutienė, Mirga Gimiuviene ir Daiva Ma-

tulionytė-de Sa Pereira. Suaugusiems lietuvių kalbos kursus veda Irena Kvedaraitė, tautinių šokių moko Rūta Mickūnienė, Lina Subatienė ir Vida Veitienė.

Mokyklą išlaiko tėvų komitetas, kurį sudaro: pirm. Perkūnas Krukonis, vicepirm. Marytė Goštautienė, sekr. Rimas Veitas, išd. Alvydas Kazakaitis ir Norma Šnipienė – būdinių tvarkytoja.

JUOZAS KASPARAS – KANDIDATAS

Pirminius rinkimus į Bostono miesto tarybą viso miesto

apimtimi laimėjo lietuvis Juozas Casperas. Kad jis laimėtų lapkričio 7 d. rinkimus, reikia daug darbo ir lėšų. Gintaro Čepo vadovaujamas lietuvių komitetas stengiasi jam visokeriopai padėti, laukdamas visų lietuvių paramos ir talkos. Net už Bostono ribų gyvenantieji lietuviai gali šiuo reikalu padėti finansiškai.

DALYVAVO TURIZMO KONGRESE

Baltic Tours kelionių į Lietuvą organizatorius Algis Mikus su dukra Kristina dalyvavo Pabaltijo turizmo kongrese rugsėjo 17-20 dienomis Gotlando saloje, Švedijoje. Ten jiedu atstovavo Lietuvos

turizmui. Jų uždavinys – sudominti kitų kraštų turistus Lietuva ir atvykimu į ją susipažinti su jos gyvenimu, persitvarkymu, žavia gamta, kultūra, istoriniais paminklais bei kultūrinėmis vertybėmis.

MACHINE SUPERVISOR

WELCH ALLYN is an international leader in the development of diagnostic instrumentation, automated identification and video inspection systems for the health care and industrial markets. We are currently seeking a Machining Supervisor with a BSEE, BSME and 6+ years experience in small tool machining department. CAD, Robotics, Process Flow, plastics, metals, Geo Tolerance manufacturing engineering, costing, quality, screw machine. If you would like to be considered for this opportunity, send a resume to: Manager of Employment, Welch Allyn, Inc., Jordan Rd. Facilities, Skaneateles Falls, NY 13153

an equal oppty employer m/f/h/v (36-38)

Lietuvoje...

Vitalijus Zaikauskas

"Atgimimo" redakcijos patalpose spalio 5 d. įvyko eilinis politinių partijų ir organizacijų konsultacinis susirinkimas. Dalyvavo Tautininkų sąjunga, Tautinis jaunimo judėjimas, Demokratų partija, Humanistinio jaunimo sąjunga, Politinių kalinių gelbėjimo komitetas, Savitarpio pagalbos sąjunga, Darbininkų sąjunga, Labora, Humanizmo ir pažangos partija, Žaliųjų partija, Socialdemokratų partija, etc.

Svarsyti klausimai: 1) Konsultacinio susirinkimo reglamentas, 2) Vytis, kaip Lietuvos herbas, 3) Okupacinės kariuomenės statusas.

Nutarta: 1. Reglamento projektą apsvastyti partijose ir organizacijose. Sekančiam posėdyje pateikti savo pastabas ir pasiūlymus.

2. Kadangi tai nėra skubus klausimas, svarstymą atidėti vėlesniam laikui.

3. Sudaryti 3 žmonių komisią – J. Gelažius - LDP, A. Aukštikalnienė - Tarptautinių žmogaus teisių gynimo asociacijos Lietuvos skyrius ir A. Damaševičius - Savitarpio pagalbos sąjunga, – kad ji paruoštų tekstą-kreipimąsi į LTSR Aukščiausiąją Tarybą, kuriuo KS išreikštų savo nuostatą dėl tarybinės armijos statuso Lietuvoje. ...

Eiliniame LPS Seimo Tarybos posėdžiui pirmininkavo M. Laurinkus. didžiąją posėdžio laiką dalį skyrė pasibaigusios LTSR Aukščiausios Tarybos sesijos rezultatams aptarti. Vilniaus Tarybos atstovai pareiškė esą susirūpinę menkoku ST pasirengimo sesijai lygiu. Jų nuomone, sąjūdiečių pozicijų ir veiksmų nekoordinuotumas sesijoje leido AT 'reakcionieriams' pereiti į kontrapuolimą ir net kuriam laikui sustabdyti Lietuvos konstitucinį žengimą į nepriklausomybę.

Toliau kalbėjęs LPS ST pirmininkas V. Landsbergis pripažino šiuos priekaištus iš dalies esant teisingais.

Diskusijoje dėl Pilietybės įstatymo išryškėjo, kad tarp ST narių V. Radžvilo ir V. Landsbergio esama principinių nesutarimų dėl kai kurių įstatymo straipsnių. V. Radžvilui pavyko argumentuotai įrodyti savo pozicijos teisingumą.

Posėdyje aptartas artimiausios "Atgimimo bangos" dalyvių sąrašas. Seimo išdinininkas K. Urba paragino ST vertėjų komisiją greičiau išsiaiškinti finansinius ST ir "Atgimimo" bendrovės santykius.

Nesant kvorumo, sprendimai posėdyje nebuvo priimami.

• Atsistatydinus Kauno komunistų partijos pirmajam sekretoriui, miestas 3 mėn. buvo be partinio lyderio. Rugšėjo 30 d. juo buvo išrinktas Vytautas Arbačiauskas, kuris pasisakė už lietuvių tautinę kompartiją.

• Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos prezidiumas praneša, kad Aukščiausios Tarybos sesija bus sušaukta Vilniuje š.m. lapkričio 3 d.. Bus svarstoma:

1. Lietuvos TSR Pilietybės įstatymo projektas; 2. Lietuvos TSR Referendumo įstatymo projektas; 3. Lietuvos TSR vietinių liaudies deputatų tarybos deputatų rinkimo įstatymo projektas.

• Lietuvos esperantininkų sąjunga priimta į pasaulinę esperantininkų asociaciją.

• Seniausia Lietuvoje moteris – Barbora Jasaitė, neseniai atšventusi 134-ąjį gimtadienį, Joniškio rajono, Skaisgirio apylinkės Ramoškų kaimo gyventoja.

• LKP CK marksizmo-leninizmo universiteto Kauno filialas pakeitė pavadinimą į "Visuomenės mokslų universitetas". Trys filialai – Jonavoje Kėdainiuose ir Marijampolėje. Universiteto direktorius Augustinas Sasnauskas. Bus trys fakultetai: politinės katedros, humanitarinės kultūros bei ekonomikos ir valdymo.

• Kauno pieno kombinatas ruošiasi pradėti gaminti Lietuvoje dar nepažįstama 'Jogurtą'.

• 125-sioms Maironio metinėms atstatyta jo sesers Kotrynos sodyba Bėmotų kaime, Raseinių rajone. Name baigiama įrengti eskpozicija. Atstatytas kryžius, akmenimis atžymėta Maironio tėvų sodybos vieta. Pasandravėje numatoma įkurti landšaftinį draustinį.

• Iki spalio 1 d. Lietuvoje "Atgimimą" kitiems metams jau užsiprenumeravo 51,000 skaitytojų, "Mažoji Lietuva" - 11,000, "Respublika" - 30,000, "Gimtasis Kraštas" - 120,000 ir "Komjaunimo Tiesą" - 500,000.

Clevelando vyrų oktetas su sol. Irena Grigaliūnaite Vilniaus scenoje.

Dovydo Fligelio nuotr.

Clevelando okteto koncertai Lietuvoje

Antanas Butkus

"Trisdešimt metų dainuojame Lietuvą" – tokia antraštė populiariausias Vilniaus miesto dienraštis pirmame puslapyje išspausdino reportažą ir nuotrauką Clevelando Okteto pirmojo koncerto Vilniuje progą.

Koncertas įvyko š.m. rugsėjo 18 d. Vilniaus Akademiniame operos ir baleto teatre. Nors tai buvo pirmadienio vakaras ir neįprasta koncertams diena, clevelandiečių pasiklausyti susirinko pilnutėlė salė. Reikėjo net ir pristatymų kėdžių.

Prisipažinsiu, kad į šį koncertąėjau su nerimaujančia širdim, nes rūpestį kėlė keli dar Clevelande nugirsti gandai. Tad ir mane palydėjusiems draugams bei giminėms sakiau, kad tai tik mėgėjų grupė, kurios vadovas ir Okteto įkūrėjas Rytas Babickas jau yra miręs, o naujojo vadovo, kaip muziko, aš nepažįstu. Žodžiu, lyg iš anksto atsiprašinėjau, atsikalbėdamas.

O koks buvo didelis širdies palengvėjimas, kai po V. Kuprevičiaus "Mes žengiam" publika (taip pat ir aš) buvome tikrai maloniai nustebinti gražiu Okteto pasirodymu ir todėl visa salė tikrai ne

pagailėjo 'katučių'. O toks šiltas vilniečių sutikimas, lyg gaivinantis nektaras, sujungė Okteto vyrus kaip niekada.

Programa turiniu ir forma skyrėsi nuo Okteto pirmtako Ryto Babicko ruošų programų. Vilniuje Oktetas skambėjo švelniai, vietomis net lyriškai. Parinktų kūrinių patriotiniai motyvai buvo šimtaprocentiniai išgyventi ir todėl jie skambėjo nuoširdžiai ir įtikinamai. Solo partijas gerai atliko Raimundas Butkus ir Valdas Žiedonis, na, žinoma, ir Okteto pažiba Irena Grigaliūnaitė, kuri scenoje atrodė ne tik jaunatviškai žavi, bet ir dainuojamose partijose stipri ir užtikrinta: balsas stiprus ir lygus, tarsena aiški. Ji su Oktetu padainavo keturias dainas: A. Bražinsko, G. Pasford'o, S. Pomerber'o ir St. Šimkaus. Tokių dainų tikrai galėjo būti ir daugiau. Klausytojai ilgai ir triukšmingai plojo, prašydami kartoti.

Programą vedė Ingrida Bublienė, eiliuotais poetų žodžiais trumpai nušviesdama Okteto trisdešimties metų nueitą kelią. Programos pabaigoje scenon įsivėlė mažytis disonansas, kai daugybė publikos pilnais glėbiais gėlių apipylė Okteto vyrus, lyg ir pamiršdami vėliau scenon iškviestą solistę, palikdami ją vieną be gėlių. Klaida pagaliau buvo pastebėta ir Irena susilaukė savo tikrai užtar-nautą glėbį gėlių.

Naujasis Okteto vadovas R. Kavaliauskas užpelnytai vertas padėkos, o taip pat ir Okteto dalyviai, kurių visų atkaklus ir ilgokas darbas atnešė gražių vaisių, apvainikuodamas jį gastrolėmis Lie-

tuvoje. Tai iš tiesų gražus ir prasmingas trisdešimtmečio paminėjimas. Clevelando lietuviai be abejo džiaugsis savųjų gražiais pasirodymais, kurie parodė, kad ir išeivijoje sugebama tinkamai reprezentuotis.

Po koncerto "Senajame Rūsyje" įvyko nuostabiai paruoštos vaisės. Okteto gastroles organizavo "Tėviškės Draugija". Kiti koncertai buvo Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje ir Alytuje.

SISTERS OF THE LITTLE COMPANY OF MARY

are searching for -

Women called to heal... in homes, hospices, parishes, health clinics and social service agencies;

called to grow... in a faith response to God;

called to live in vowed life... in a family sized community and to be a SISTER and COMPANION to 'all with whom they live and minister.

IN CONSIDERING YOUR FUTURE -

Let God work through you
- to love... with His love
- to care... as He cares
- to minister... in His name

- As a Sister
As an Associate

CONTACT: Sister Jean Stickney, LCM
Sisters of the Little Company of Mary
9350 South California Avenue
Evergreen Park, Illinois 60642
Tel. (312) 422-6200, ext. 5490

OPPORTUNITY FOR RN'S AND LPN'S

- To work & live in a congenial community only Top quality individuals need apply.
- Affordable health insurance
- Free life insurance
- Sick time
- Vacation
- Holidays - New Year Day, Memorial Day, Independence Day, Employee Birthday, Thanksgiving Day, Christmas Day & day of choice.

UP TO \$14.75 PER HOUR FOR 3-11 & 11-7

Call 804 - 740 - 6174

CAMBRIDGE MANOR

1776 Cambridge Drive, Richmond, VA 23233

CLEVELANDO PARENGIMAI

- SPALIO 14-15, tradicinės Lietuvių Dienos.
- LAPKRIČIO 11, Lietuvių Namų metinis balius.
- LAPKRIČIO 12, Kultūrinė Popietė – "Pagarba Keliaujančiam mikrofoniui." Rengia Clevelando Skautija Lietuvių Namų salėje
- LAPKRIČIO 12, OLGD susirinkimas ir kultūrinės premijos įteikimas.
- LAPKRIČIO 25, Kariuomenės šventės minėjimas Lietuvių Namuose. Rengia Ramovės Clevelando skyrius.
- GRUODŽIO 3, Varpo Šimtmečio minėjimas. Rengia LB
- GRUODŽIO 16, Kalėdinė vaikų programa Dievo Motinos parapijos salėje.
- GRUODŽIO 31, Naujųjų Metų sutikimas Lietuvių Namuose. 1990 m.
- VASARIO 25, Lietuvių Namų ir klubo narių metinis susirinkimas
- KOVO 4, "Taupos" kredito kooperatyvo narių metinis susirinkimas
- BALANDŽIO 21 D. Grandinės parengimas Dievo Motinos parapijos auditorijoje.
- SPALIO 6-7, Dirvos 75 metų sukakties minėjimas.

• LIETUVOS VYČIŲ Vidurio Centro apygardos suvažiavimas įvyko rugsėjo 22-24 d.d. Du Bois, Pa., Išrinkta nauja apyg. valdyba: pirm. J. Baltrus, dvasios vadas kun. G. Kijauskas, S.J., vicepirm. E. Mantz, E. Mikalauskas, M. Gray, sekr. C. Machuta, izd. C. Kurpowic, J. Mikalauskas, izdo globėjas A. Luiza, nariai - ses. M. Pranceška, M. Vaglia, T. Bruzga, G. Biabak ir V. Gražulis.

• VINCENTA BURNEIKIENĖ, Hartford, Ct., savo vyro a.a. Alfonso Burneikio šešerių metų mirties sukakties proga, Dirvai paremti atsiuntė 50 dol. Ačiū.

• ALGIS IR DANGUOLĖ RATKELIAI, So Laguna Beach, Ca., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 75 dol. Ačiū.

• EDVARDAS IR REGINA MODESTAI, Willow Springs, Ill., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 50 dol. Ačiū.

• DR. ALEKSANDRAS IR FELICIA PLATERIAI,

Lietuvių žurnalistų sąjungos išeivijoje pirm. Rūta Kleva Vidžiūnienė, lankydamosi Lietuvoje, susitiko su Lietuvos žurnalistais.

Svečiuose pas Lietuvos žurnalistus...

Vilniuje su Los Angeles Dramos Sambūriu besilankančią Lietuvos žurnalistų Sąjungos pirm. R.K. Vidžiūnienę labai šaučiai sutiko Lietuvos žurnalistų S-gos pirm. Domas Šniukas, Kultūros Barų red. V. Shadzevičius ir dar keli žurnalistai. Sekančią dieną buvo viešas pobūvis Sąjungos buveinėje, kur buvo pasidalinta išpūdžiais, siekta glaudesnio bendravimo su išeivijos spauda. Dalyvavo apie 30 narių. Kitą dieną viešnia buvo nuvežta į puikiuosius Trakus, atstatytus pagal seną modelį ir ten viduje sukaupus neįkainuojamos vertės senosios Lietuvos kuniškių laikų ginklų, dokumentų, gyvenimo būdo milžinišką istorinį muziejų. Vėliau buvo lankoma Katedra, Aušros Vartai, Vilniaus Universitetas, jo puikios restau-

Bethesda, Md., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• ALFREDAS SIMONTIS, St Petersburg, Fl., atnaujindamas Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

• VYTAS IR DIVA GARLAUSKAI, Sparta, N. J., atnaujindami Dirvos prenumeratą, pridėjo auką 25 dol. Ačiū.

Kai du pirmininkai susitinka ... Lietuvos žurnalistų sąjungos pirm. Domas Šniukas ir išeivijos Lietuvos žurnalistų sąjungos pirm. Rūta Kleva Vidžiūnienė.

ruojamos freskos, portretai, mokslinė biblioteka ir kiti rinkiniai.

Sekančią dieną buvo pirm. Šniuko išrūpintas malonumas pasirodyti televizijoje net du kartus ir turėti pokalbį su trimis radijo stotimis. Viena yra trumpų bangų ir

buvo girdima mūsų tautiečių net Amerikoje. Malonus pergyvenimas buvo drauge su Ingrida Bublione dalyvauti ir Sąūdžio posėdyje, bei susipažinti su jo veikliaisiais nariais. Įdomu buvo būti viešnia ir tuo laiku vykstančiame Aukščiausios Tarybos posė-

džiuose, kuriuose buvo diskutuojami Lietuvos ir Sovietų Sąjungos aktualūs klausimai.

• VENCKŪNAITĖS EFEROZINIJUS – gim. 1917 m. Peterhofe, gyv. Kaune ir be žinios nuo 1944 m. liepos mėn., – ieško Birutė Purvinienė, Vilnelės 3, Kaunas 233023, Lietuva.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

MACHINE BUILDERS
AND
TOOL MAKERS

Must be fully experienced in building special machines from blueprints. We offer high hourly rates, plenty of overtime and company benefits. Send resume to: Accurate Machine, 3130 E. 93rd St., Cleveland, OH 44104 or call 216-721-6600

(39-43)

MACHINIST'S
WINDERS
MECHANICS

Servicing electric motors and generators. Since 1923.

Electric Apparatus Svc. Co. 1421 Schuykill Avenue • Near University Ave. & I-76 • Philadelphia, PA 19146 • Call: (215) 465-1234

(39-45)

RELEAF COOK WANTED

Full time position, hrs. be variable, will work every other weekend. Institutional cooking exp. req'd. Apply in person - Monday thru Friday 9-3 PARMADALE PERSONNEL 6753 State Rd., Parma, OH 44134

Sisters of
St. Joseph
in Chicago since 1864

Women
in community
building
Jesus'
kingdom
of Justice
peace
love

Sisters of St. Joseph
of Carondelet
St. Louis Province
6400 Minnesota Ave.
St. Louis, MO 63111
(314) 481-8800

Baltijos tunto skautai Detroite budi prie a.a. Ramučio Bulotos. Dešinėje laidojimo direktorė Yolanda Zaporackienė.

PETKUS

TĖVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIŠKOS KOPLYČIOS

2533 West 71 St., Chicago, Ill.

1410 So. 50th Ave., Cicero, Ill.

Tel.: 476-2345

AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

Dr. Julius Jurgėla mirė prieš trejus metus

Petras Jurgėla

Moksleivis, skautas, partizanas, kareivis

Julius Jurgelevičius gimė 1906 m. sausio 9 Elizabeth, N.J. Tėvai su sūnumis Petru, Kostu ir Julium grįžo Lietuvon. Karui prasidėjus, visi atsidūrė Taganroge, prie Azovo jūros. Sūnūs lankė rusų gimnaziją. Pagal taikos sutartį vokiečiai okupavo Ukrainą. 1918 m. pavasarį Julius įstojo į Petro įsteigtą lietuvių skautų-čių skiltį.

1918 m. rudenį grįžus Lietuvon, visi 3 broliai įstojo į Vytauto gimnaziją Vilniuje. Petriui įsteigus skautų Vytauto draugovę, Julius suorganizavo 4-tą skiltį ir jai vadovavo. Rusams užėmus Vilnių 1919 m. sausio pradžioje, lietuviai skautai platino Lietuvos Gynimo Komiteto atsišaukimus, rinko karinio pobūdžio žinias ir kt. Šias žinias gaudavo Lietuvos Vyr. štabas.

Pagal Lietuvos – Sov. Rusijos taikos sutartį, 1920 m. rugpjūčio 26 d. mūsų kariuomenė užėmė Vilnių. Moksleiviai ateitininkai ir skautai tuoj sudarė šaulių būrį: Julius buvo jauniausias narys. Kariniai pratimai vykdavo Trijų kryžių pakalnėje. 1920 m. spalio 8 - 9 Želigowskio kariuomenei artėjant prie Vilniaus, šauliai gavo šautuvus su šaudmenimis ir mieste ėjo sargybas, saugojo Rusų kapines ir geležinkelio stotį. Jiems teko susišaudyti su lenkų partizanais. Padėjo skubiai išnešti ginklus iš komendantūros sandėlio ir saugoti labai svarbų Žaliąjį tiltą. Būrio globėjas mkt. St. Kairiūkštis atskyrė jaunesnio amžiaus šaulių dalį ir su ja pasiliko Vilniuje. Apie 20 šaulių per Žaliąjį tiltą pasitraukė vieni iš paskutiniųjų. Atsigindami, jie pasitraukė Ukmergės link, susijungė su kitu šaulių daliniu ir dalyvavo kovose su lenkais iki karo pabaigos.

Lenkų pagrobtime Vilniuje liko apie 20 šaulių. Savo šautuvus jie laikė paslėptus, rinko karinės žinias ir teikdavo pagalbos lietuvių kariams belaisviams ir sužeistiems ligoninėse. Belaisviai lietuviai karininkai buvo laikomi viesbuty. Šauliai iš ten slaptai išvesdavo po vieną ar du ir kartą net 7 belaisvius. Visus aprūpindavo gimnazijos liudijimais ir rūbais. Aušros Vartų bendrabuty priglaidavo iš nelaisvės pabėgusius mūsų kareivius, ne vieną su nušalusiomis kojom. Šauliai padėdavo jiems grįžti į laisvąją Lietuvą. Ilgainiui lenkai tai susekė ir sustiprino lietuvių sekimą.

1920 m. lapkričio 22 d. lenkai darė kratą Vaikelio Jėzaus ir Aušros Vartų lietuvių bendrabutyse ir suėmė visus šaulius. Bet kitą dieną juos paleido, mkt. Kairiūkštis laidavus, kad jie "susilaikys nuo slapto darbo". 1920 m. gruodžio 5 d., sekmadienį, šauliai vėl buvo suimti. Žandarams darant kratą, šauliai Julius ir Simas Sužiedėlis (vėliau istorikas, redaktorius) buvo išėję bažnyčion. Simas buvo ateitininkas ir skautas, o Julius buvo skiltininkas. Jiedu gyveno mažam bendrabučio kambarėly ir buvo artimi draugai. Vengdami suėmimo, Simas ir Julius gruodžio 8 d. prekinio traukiniu išvyko Lydos link. Iš Benekainių jie pėsčiom atžygiavo į Alytų (apie 100 km) ir atvyko į Kauną.

1921 m. pradžioje Julius savanoriu įstojo į Lietuvos kariuomenę ir buvo paskirtas raštininku į Varėnos II geležinkelio stoties komendantūros kuopą. Sutaupyto savo maisto daavinio (duonos ir kt.) jis dažnai nunešdavo savo tėvams Varėnoje I (miestely). Po kelių mėnesių paaiškėjo, jog jis yra nepilnametis (vos 15 m.) ir dėl to buvo paleistas iš kariuomenės. Kaip neišstarnavęs 12 mėnesių, vėliau jis negavo Lietuvos kariuomenės kūrėjo - savanorio medalio. Grįžęs Kaunan, įsijungė į skautų ir šaulių eiles.

Jūros skautų sąjūdis

Kosto Jurgėlos atgaivinta skautų Rimgaudo draugovė Kaune turėjo 6 skiltis. Dr-ko padėjėjas Julius J. įsteigė vandens skautų skiltį, kuri, be bendro skautavimo, stengėsi įsigyti žinių ir patyrimo laivyboje ir ruošti

tarnybai būsimam Lietuvos laivyne. Netrukus įsteigta antra skiltis. Dr-ko paskatintas, Julius 1922 m. kovo 12 d. su abiem skiltim atsisakė ir sudarė Algimanto dr-ve. Dr-vės štabas nuostatė jūrinę uniformą, vandens skauto patyrimo laipsnių programą ir kt. Algimantėnai nešiojo jūros skauto ženkluką ant jūreivio uniformos. Ji sukūręs Julius J. aiškina, jog lelija su Gedimino stulpais ir inkaru reiškia kelią per skautybę ir vartus į jūrinę Lietuvos ateitį. Jūrininkų S-gos narys prek. laivyno kpt. Azguridi (gružinas) mokė taisyklingai irkluoti, buriuoti, aiškino kitus laivybos dalykus. Algimantėnai laimėjo ne vienas varžybas, tarp kitų tunto d-vių, dalyvavo viešose rinkliavose tautiniams reikalams, demonstracijose prieš lenkų smurtą — Vilniaus pagrobimą. Tuntininkas Šenbergas keliais atvejais viešai pagyrė vandens skautų d-vę už darbštumą, statydamas ją pavyzdžiu kitiems. Be to, Julius buvo laik. vyr. Skautų štabo narys. Laik. Skautų Šefas dr. J. Alekna vyr. skiltininką Julį pakėlė į paskautininkio laipsnį.

Šapirografu išspausdinta: "R. E. Phillips, Laiškai skiltininkui. Išvertė ps. Julius Jurgelevičius. Į jūros skautų Algimanto d-vės leidinys. 1922 m."

Iškilus karšties ginčams dėl tautinių idealų, 1922 m. rudenį Š. nesutiko patvirtinti jau vartojamas jūros skautų patyrimo laipsnių programas, uniformą ir ženkluką.

Lietuvos Jachtklubas, vadovaujamas inž. Vlado Skardinsko, mieliai priėmė d-vę savo globon ir leido naudotis klubo valtimis, priepilauka, įrengimais. 1923 m. rudenį algimantėnai prašė mane, atkeltą karinei tarnybai Kaune, perimti d-vės vadovavimą. Kostas ir Julius buvo d-ko padėjėjai iki grįžimo Amerikon 1924 m. liepos mėn. d-vė pradėjo veikti įvairiose srityse. Amerikos ir Lietuvos Raudonieji kryžiai padovanojo d-vei vaistų, tvarst. medžiagos, pjūklų. "Eksperimento" b-vė 30 veršenių, katiliukų, gertuvių, diržų, 2 neštuvus ir žibintuvus. Veikė skiltininkų kursai, surengta 2 iškylos valtimis į Klaipėdą ir iškyla traukiniu Rygą. Jachtklubo padovanotą d-vei vėliau kan. J. Tumas - vaižgantas pašventino Vytauto bažnyčioje.

Jūrų skautų vienetai kūrėsi ir kitose vietovėse. 1925 m. balandžio 19 - 19 d. suvažiavę jūros skautų vadai įkūrė atskirą dr-ją — Lietuvos Jūrų Skautiją, kurią savo globon priėmė L. Skautams Remti D-jos C. taryba ir Skautų Šefas prezidentas A. Stulginskis. Išrinktas LJS vadu, sudariau štabą ir pagyvinom veiklą. Mano pastangomis šefas 1927 m. kovo 18 d. LJS-ją sujungė su L. Skautų Brolija.

Nežiūrint visų sunkumų, kliūčių ir persekiojimų, jūros skautų sąjūdis plito, gyvai reikėsi net 19-je vietovių. 1939 m. veikė 34 jūros skautų vienetai su 750 narių ir net jūros skaučių 7 vienetai su 100 narių. Iš viso per jūros skautų eiles perėjo apie 2,500 jaunuolių.

Pravartu pažymėti, kokių asmenybų iš tų eilių iškilo. Kunigai Pov.

Jakas (parašęs keletą knygų) ir Jonas Raibužis. Redaktorius Vyt. Gedgaudas. Teisininkai Alg. Aglinskas, A. Kanclyvius, Ed. Korzonas, Alg. Penkaitis, Jonas ir Jurgis Stikloriai, Edv. Vaivadas, profesorius Martynas Brakas. Teatro režisoriai Algirdas Jakševičius ir Kazys Oželis. Operos šokėjas J. Ambrazas. Operos dirigentas Vytautas Marijošius. Dailininkai Paulius Augius, Alg. Jakševičius, Česlovas Janušas, Ant. Kairys, Antanas Tamošaitis, Telesforas Valius. Architektai Vyt. ir Alg. Mošinskiai. Inžinieriai Bern. Buntinas, E. Dačinskas, Br. Stundžia, Algirdas Tamašauskas (generolo sūnus, žuvęs partizanas). Gydytojai Kęst. Aglinskas, B. Kanclyvius, A. Kaveckas, E. Slavinskas, A. Snieška. Karininkai L. Bileris, P. Jaruševičius, Br. Kuzma, Bronius Mičelevičius, K. Šimkus, Vl. Švedas. Lietuvos gen. konsulas A. Simutis. Prekybinio laivyno kapitonai Vyt. Bagdanavičius, Z. Domeika. Ant. Kmitas, Liudas Serafinas, Romas Vilkas. Karo laivyno leitenantai V. Lapas (žuvęs partizanas) ir R. Nakas, kapitonai Vyt. Kuizinas ir P. Labanauskas, kuris buvo karo laivo "Prez. Smetona" vadas. Šio laivo įgulos apie 40% sudarydavo jūros skautai.

1938 m. Mažeikiuose Alg. Bielkevičius (Bielkus) įsteigė jūros skautų Juliaus Jurgelevičiaus laivą ir jam vadovavo. Lietuvos jūros skautų įkūrėjas J. J-čius už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas sk. Lelijos ordinu.

Sportininkas

Pirmam jūros skautų vienete Julius J-čius organizavo vandens sportą. Be to, 1922 - 1924 m. jis veikė Lietuvos Fizinio Lavinimosi Sąjungoje ir žaidė prieš kitas Lietuvos futbolo komandas, o su valstybine futbolo rinktine žaidė prieš Estiją, Karaliaučį ir Latviją. Steponas Darius būdavo vartininkas ir mėgdavo Julį laikyti arti vartų kaip budrų ir vikrų gynėją.

Medicinos studentas

1922 m. kovo 12 d. Julius baigė "Aušros" gimnaziją ir įstojo į Lietuvos Universiteto medicinos skyrių ir į steigiamą Studentų korporaciją "Neo-Lituania".

Klaipėdos krašto vadovavimas

Vilniaus okupantų nesučiuptas kaip šaulys - partizanas, Julius 1921 m. gegužės 20 m. įstojo į Kauno šaulių būrį. Lankydamas gimnaziją, veikė skautų ir šaulių eilėse. Gyveno moksleivių vilniečių bendrabuty. 1922 m. vasaros pabaigoje bendrabučio globėja L. Bortkevičienė (*Lietuvos žinių* red., įžymi valstiečių liaudininkų veikėja) pareiškė Juliui ir Kostui: "Su skautais dirbate, tegu skautai jus ir išlaiko", ir išmetė iš bendrabučio. Simas Sužiedėlis ir dar keli skautai, nenorėdami būti į gatvę išmesti, išstojo iš skautų or-jos. Kostas ir Julius keletą savačių nakvodavo ant plikų suolų Vytauto parke. Man, atkeltam į Vyr. štabą, komendantūra sekvestravo mažą kambarėlį Liaudies namuose. Mano broliai miegodavo ant plikų grindų. Pamainom su ma-

A.A. dr. Julius Jurgėla

nim miegoti lovoje jie atsisakė. Kiek vėliau Kostas gavo tarnybą Užsienio reikalų ministerijoje, Julius — Lietuvos banke. Susirado ir kambarius.

Klaipėdos krašto lietuviai šaukėsi Lietuvos pagalbos išvaduoti iš svetimųjų okupacijos. Keli mūsų kariuomenės daliniai ir daugiausia šauliai sudarė tris rinktines. Julius buvo paskirtas į III rinktinę. Vyriausias Mažosios Lietuvos Gelbėjimo Komitetas 1923 m. sausio 9 d. (Juliaus 17-ji gimtadienis) paskelbė, jog lietuviai krašto valdymą perima į savo rankas. Sausio 10 d. (per 24 valandas) visas kraštas be kraujo praliejimo buvo sukilėlių užimtas. Tik apsuptas Klaipėdos miestas šviesiai atsakė. Sukilėlių štabas pareikalavo, kad prancūzų kariuomenė atsiųstų į kareivines ir įsakytų policijai nesikišti. Po nesėkmingų derybų sausio 15 d. sukilėliai puolė ir po 6 valandų kautynių paėmė prefektūrą. Nuo tos dienos čia pradėjo šeiminkauti lietuviai.

Klaipėdos miestan pirmas įėjo III rinktinės kario sparno būrys, kurio žvalgus sutiko prancūzų kulkosvaidžių ugnis. Žvalgų būrelį sudarė J. Jurgelevičius, L. Perednia, S. Prantkelevičius ir kt. Nepaisydami kulkosvaidžių ugnies, jie per greitai ėjo pirmyn, nes jų būrys buvo atsilikęs. Puolant miesto gatvėmis, Liudas Jablonskis, Julius J-čius ir S. Prantkelevičius buvo kulkosvaidininko padėjėjai. Kulkosvaidininkui žuvus, visi 3 turėjo su kulksvaidžiu ir šovinių dėže per smarkią kulkosvaidžių ugnį pasitraukti į kitas gatves. Šie skautai šauliai buvo sumanūs ir narsūs kovotojai. Jie dalyvavo ir kituose veiksmuose.

1923 m. vasario 19 d. Klaipėdos krašto lietuvių atstovai nusprendė savo kraštą sujungti su Lietuvos valstybe. Visi sukilimo dalyviai buvo apdovanoti Klaipėdos krašto savanorių medaliais ir grįžo namo.

Veikla Amerikoje

1924 m. vasarą tėvai su nepilnamečiais Kostu ir Julium gavo bendrą Amerikos pasą ir sugrįžo į Elizabeth, N.J. Abu broliai turėjo dirbti metalo dirbtuvėse, kad užsidirbtų mokslui, ir lankė kolegijas. Julius 3 metus lankė medicinai ruošiančią kolegiją. Columbia universiteto medicinos profesoriai po asmeninių pokalbių su 400 kandidatų priėmė tik 100, Julius buvo vienas iš laimingųjų. Jis toliau dirbo dirbtuvėje, mokėsi ir 1926 m. įsteigė lietuvių studentų klubą, kurio sekretorium buvo 1926 - 1928.

1926 - 1928 metais jis rašė feljetonus Lietuvos spaudoje. Lietuvos valdžios oficioze *Lietuvoje* 1927 m. Nr. 142 ir 143 jis pirmas (ir, berods, vienintelis) aprašė boksininko Juozo Žukausko - Šarkio gyvenimą, bokso rungtynes ir iškėlė jo nuopelnus Lietuvai. Šarkio pasididžiavimas esant lietuviu paskatindavo daug kitų Amerikos sportininkų bei žymūnų viešai pasisakyti apie savo lietuvišką kilmę. Julius savo rašinį pabrėžė, jog Amerikoje niekas neabjejoja, kad Šarkis taps pasaulio bokso čempionu. Tas ir įvyko 1933 m.

Julius buvo Kosto 1927 m. įsteigto Lietuvos kariuomenės rėmėjų komiteto narys. Komitetas rengė vakarones, koncertus, paskaitas, kad iš pelno ir aukų nupirktų ir įteiktų pasižymėjusiems Lietuvos kariuomenės vadams (K. Ladigai, V. Grigaliūnui - Glovackiui, P. Plechavičiui) kardus su tautiniais motyvais. Dėl laiko ir lėšų stokos įgyta tik vienas aukso kardas, kurį 1927 m. liepos 3 d. Lietuvos Vyčių vadovybė įteikė gen. S. Žukauskui. Kardas buvo padėtas Karo muziejuje.

Grįžė Amerikon, Kostas ir Julius pataisė savo pavardę į Jurgėla.

1932 m. Julius baigė Columbia universitetą ir gavo medicinos daktaro laipsnį. Dirbdamas internu ligoninėje, apie 50 mylių nuo Niujorko, 2 metus važinėjo į un-tą, kur specializavosi moterų ligų ir kaulų gydyme. Nuo 1935 m. vertėsi privačia praktika.

Ligoninės vyr. slaugė, nelietuvė, įžvelgė dr-o Juliaus kuklumą su moterimis ir puikią ateitį, ištekęs už jo. Įsipiršo jam. Prieš vedybą ji reikalavo, kad jis "sutrumpintų" ar, tikriaus, pakeistų savo pavardę į Gale. Taip ir įvyko. Vėliau jis dažnai pasirašydavo Jurgėla - Gale.

Karo aviacijoje

II pas. karui prasidėjus, 1942 m. birželio 24 d. dr. Julius įstojo į JAV karo aviaciją. Baigęs 4 savačių kursų aviacijos chirurgams (Flight surgeons) ir skraidymo (piloto) I savaitės kursą, buvo paskirtas į generolo Doolittle vadovaujamą 12-ją oro pajėgą (Air Force), kuri iš Amerikos pirmoji nuskrido į Afriką. Julius kurį laiką dirbo karių ligoninėje Casablancaje.

(Nukelta į 10 psl.)

Klaipėdos savanorių pulko kariai. Iš kairės: Damkus, Julius Jurgelevičius, Petrulis, Penkaitis, Gričiūnas, D. Toliušis, V. Musteikis. Antroje eilėje — S. Prantkelevičius, L. Perednia, L. Jablonskis, A. Leonas, A. Kairys.

Dr. J. Jurgėla...

(Atkelta iš 9 psl.)

Šios ligoninės v-kui žuvus, J. laikinai ėjo šios ligoninės viršininko pareigas. 1943 m. pabaigoje gen. Doolittle buvo paskirtas vadovauti 15-jai oro pajėgai Italijoje, jis ir Julij atkėlė į šią pajėgą.

1944 m. birželio 4 d. JAV kariuomenei išvadavus Romą, J. pirmą kartą nuo karo pradžios gavo šiltą valgį. Romoje J. aplankė pažįstamus buv. Lietuvos Skautams remti d-jos c. valdybos sekretorių ministerį Stasį Lorzaitį ir vyskupą Petrą Būčį, kurie mieliai pavaišino nepaprastą svečią. Jiem buvo itin miela ir įdomu su juo pasikalbėti apie bendrą karinę padėtį ir ateities galimybes. Vyskupas Būčys prisiminė pokalbį su Julium, kai, būdamas Lietuvos un-to vicerektorium ir profesorium, priėmė jį į medicinos fakultetą. Patyręs, jog J. įkūrė Lietuvos jūros skautus, klausinėjo apie jų veiklą ir siekius. Šiuo atveju J. pranešė, jog gana daug jūros skautų įstojo į Lietuvos laivyną, 5 tapo prekybinio laivyno kapitonais ir 4 karo laivyno karininkais.

Apdovanotas keliais JAV karo medaliais, kapitonas Julius 1945 m. gruodžio mėn. buvo paleistas iš karo tarnybos, kurioje išbuvo 42 mėnesiai.

Tolimesnė veikla

JJ prenumeravo *Pasaulio lietuvių* ir buvo *Skautų aid* garbės prenumeratorius. Dažnai nuykdavau pas jį. Patikrinęs mano sveikatą, jis versdavo abiejų žurnalų lapus ir džiūgavo, kad svetimuose kraštuose yra lietuvių skautų-čių ir net jūros skautų-čių, lietuviai vilki tautiniais rūbais, ruošia demonstracijas su tautinėmis vėliavomis. Net sportininkai veikia.

Jis būdavo kviečiamas nuvykti į jubiliejinę liet. jūros skautų stovyklą ir labai trokšdavo ten nuvykti, bet žmona tada pranešdavo, jog ji nesveikuoja arba kitokias kliūtis sudarydavo. Dėl to jis pasiūsdavo tik sveikiniams. Jūros Skautininkų "Grandis" pasveikindavo jį įvairiomis progomis. LJS 60 m. sukakties proga 1982 m. L. Knopfmilleris man ir Juliiui atsiuntė meniškų savo kūrinių iš jūros kriauklelių su LJS ženkluku, apvyniotu virvele. Julius gavo ir sidabrinį LJS medalį. Jis visa tai brangino.

Kartą, aplankęs savo sūnų kapitoną Amerikos ambasadoje Tailande, buvo nuskridęs į Australiją ir viešėjo pas skautininkus dr. A. Mauragį ir Barkų. Jie apgailestavo, kad negavo žinios apie atvykimą (ta žinia gauta po J. išvykimo); būtų sušaukę liet. skautus ir jūros skautus nepaprastam svečiui pagerbti.

Julius vykdavo pas savo ligonis kartais ir po vidurnakčio. Kartą ligonis šaukėsi jo pagalbos naktį, kai keliai buvo slidūs. Nuolaidžioje vietoje atidarydamas automobilio duris, jis paslydo, ir automobilis pervažiavo per jo koją. Pasėdėjo, paėmė vaistų skausmui nuraminti ir nuvažiavo pas ligonį. **Beturčių šeimas gydydavo nemokamai.** Už tokią labdarą gavo net kelis Popiežiaus palaiminimo liudijimus.

Julius buvo Lietuvių filatelistų d-jos narys ir turėjo, berods, pilną Lietuvos pašto ženklų rinkinį. Priklausė N.Y. šaulių Kudirkos kuopai. 1983 m. šios kuopos surengtame Klaipėdos krašto atvadavimo minėjime pakviestas kalbėjo apie savo patyrimus tame žygyje.

1980 - 1986 m. Julius turėjo net 4 vidurių operacijas ir ilgai išbūdavo ligoninėje. Ten būdamas, gavo pakvietimą atvykti į jubiliejinę jūros skautų stovyklą. Nusilpęs padiktavo slaugėi sveikinimą ir prašė jį pasiųsti. Dėl to sveikinimo anglų kalba teko girdėti nepelnytų priekaištų ir paskalbų, kad jis yra atsiskyręs nuo lietuvių ir susidėjęs su lenkais, prieš kuriuos jis net su ginklu kovojo!

Julius net į Ameriką atsivežė savo vilniškės sk. skilties knygelę, kurią išsaugojo įvairiose aplinkybėse, eidamas per lenkų frontą ir neturėdamas Kaune nei lagamino, nei kambario. Pakviestas dail. P. Puzinas viešėjo savaitę pas Julij ir nutapė jo žmonos portretą. Julius buvo apdovanotas Lietuvos Nepriklausomybės meda-

FILATELIJA

Nr.5

Antanas Bernotas

JAV rugsėjo 14 d. išleido 28 centų pašto ženklą su indėnų vadu Sitting Bull (Sėdin-tis bulius). 28 centai yra tarifas atvirutėms į užjūrius.

Indėnų vadas Sitting Bull buvo gimęs apie 1831 metus prie Grand River upės, dabartinėje Pietų Dakotos valstijoje. Jo tikrasis vardas indėniškai buvo Tatanka Yotanka, kas išvertus ir yra Sitting Bull. Apie jo jaunystę nieko nežinoma, tik žinoma, kad jis su savo Hunkpapa siuksų giminės vyrais prisidėjo prie kovų su baltaisiais kolonistais ir dalyvavo garsiajame generolo George Custerio mūšyje. Tačiau vėliau, kada baltieji vistiek išgalėjo, jis su savo giminės žmonėmis apie 1877 m. patraukė į Kana-dą. Negalėjęs ir tenai įsikurti, vėl grįžo atgal ir apsigyveno rezervate. 1885 m. jis prisijungė prie garsiojo Buffalo Bill Cody ir dalyvavo jo vaidinimuose. Vėliau ir iš ten pasitraukė pareikšdamas, kad "daugiau indėnų nebeliko, tik aš".

Jis buvo nušautas 1890 metais, norint jį suimti. Su jo mirtimi karai su indėnais pasibaigė.

liu, Klaipėdos savanorio medaliu, skautų Lelijos g. ženklų ir keliais JAV karo medaliais.

Po antro širdies priepuolio Julius staiga mirė 1986 m. liepos 4 d.

Šermeninė buvo pilna žmonių. Savo narį velionį pagerbė po 12 vyrų iš American Legion, Veterans of Foreign Wars su šautuvais ir Kolumbo vyčiai su kardais. Visi uniformuoti. Buvo atvykę LB Niujorko apygardos p-kas A. Vakselis (Lietuvos artilerijos leitenantas) ir inž. K. Miklas — šaulių kuopos vadas. Velionis buvo šios kuopos narys. Bet našlė neleido jokių atsisveikinimo kalbų ar fotografuoti velionį karste.

Lietuvių Skautų s-gos vyr. dvasios vadas kun. J. Pakalniškis karštą dieną laikė pamaldas Lindenhurst bažnyčioje, lydėjo karstą į Šv. Karolio kapines ir, sukalbėjęs maldą, aht karsto užbėrė mano ir Pr. Pakalniškio gautų žemių iš Vilniaus Gedimino kalno ir dr. J. Basanavičiaus kapo. Kitataučiai gydytojai ir kt. klausinėjo: kas tai yra, ką tai reiškia? Paaiškinau, jog velionis Lietuvos sostinėje Vilniuje mokėsi ir ten kaip partizanas kovojo prieš lenkus.

Našlė greit pardavė Juliaus brangenybę — Lietuvos pašto ženklų rinkinį už 18,000 dol., namą ir skubiai išvyko į Texas.

Amerikoje gimęs dr. Julius Jurgėla šviečia lietuviško patriotizmo pavyzdžiu ir kartu atskleidžia mišrių vedybų blogį.

Lietuvių Enciklopedija, X tomas, psl. 126 įamžino jo nuopelnus lietuvių tautai.

Petras Jurgėla

ANGLIJA išleido keturių pašto ženklų seriją su įdomesniais to krašto paukščiais.

Čia dedame tos serijos 32 penų pašto ženklą, kuriame parodytas paukštis, vardu Oystercatcher — "austrų ėdikas" (lotyniškai *Idaematopus ostralegus*). Tai pempų giminės paukštis, gyvena pajūriais ir pakrantėmis, ir minta austrėmis bei kitais pajūriuose randamais gyviais. Jų yra ir JAV pietinių valstijų bei Centrinės Amerikos pajūriuose.

AUSTRALIJA išleido seriją pašto ženklų su įvairiais to krašto paukščiais. Čia dedame tos serijos 1 dolerio pašto ženklą, kuriame yra paukštis šarka (angliškai čia pavadinta Western Magpie).

Šarka labai gerai pažįstama

ir Lietuvoje. Jos gyvena Europoje, Azijoje, Šiaurės Amerikoje, o kaip čia matome, net ir Australijoje. Tai labai mielas ir visiems draugiškas paukštis, mėgsta laikytis netoli žmonių. Dažnai prijauki namas ir išmoka tarti keletą žodžių, bet kartu vadinamas ir 'šarka vagilka', nes mėgsta kai ką, ypač žibancio, pavogti — 'nudžiauti'. Yra pavadžių nuo jos vardo, kaip tai Šarkus, Šarkys ir pan.

ČEKOSLOVAKIJA tarp kitų pašto ženklų su žymiais žmonėmis, kuriems sukanka įvairios sukaktys, išleido ir čia dedamą 50 halerų pašto ženklą su rusų kompozitorium Musorgskiu.

Modest Petrovič Musorgskij (1839-1881) gimė Karevo, netoli Petrapilio. 1849 metais, su tėvais, visai persikėlė čia gyventi. Turėdamas muzikinių gabumų, jaunystėje studijavo fortepioną. Nuo 1852 m. įstojo į kadetų mokyklą, kur pasireiškė kaip pianistas. 1858 m. metė karinę tarnybą ir ėmėsi įvairaus darbo, surišto su muzika. Susidėjo su kitais garsiais to laiko rusų kompozitoriais ir sukūrė keliolika vėliau labai pagarsėjusių operų ir kompozicijų pianui, naudodamas rusų tautines dainų melodijas. Daug kūrinių paliko nebaigti. Tarp kitų žinomiausios yra

operos Boris Godunov ir Chovanščina bei kompozicijos pianui.

\$60.00 PER HUNDRED remailing letters from home! Details, send self-addressed, stamped envelope. Associates, Box 309-T, Colonia, NJ 07067

(31-36)

MANUFACTURING OPPORTUNITIES PLASTIC

Progressive rapidly expanding company in Streetsboro, Ohio, producing plastic containers on high speed thin wall packaging machines is seeking candidates for the following positions.

MOLDERS

The ideal candidate will have experience in all facets of mold assembly and disassembly. Previous experience working with Windsor, Van Dorn and Husky machines a definite plus.

MOLDING MECHANIC

To qualify you must have proven hydraulic, electronic and electrical skills. You will have the opportunity to put your expertise to work in the areas of daily machine repairs, preventive maintenance and project expansion.

We offer a competitive salary and excellent benefit package. To be considered please send resume to:

Cardinal Packaging Inc.

1275 Ethan Avenue Streetsboro, Ohio 44241 Attn.: Personnel

(36-38)

EXPERIENCED TOOL CUTTER / GRINDERS AND LEAD PERSON POSITION AVAILABLE

Progressive co with good benefits & working condns accurate person to sharpen/grind form drills, form tools, reamers, mills & taps. 5 yrs. exp with No. 2 Cincinnati or equivalent. Relocation also available. Send resume to:

INSTRUMENTATION PRODUCTS INC. P.O. Box 2898 • Harlingen, TX 38551

(33-39)

MACHINIST

For small manufacturing company. Experience with milling, lathes, and O.D./I.D. surface grinding. Competitive salary, benefits and working conditions. E.O.E.

Call for appointment 12-2 PM 216 - 581 - 1166

(34-40)

POLYETHYLENE FILM EXTRUSION SUPERVISORS & OPERATORS FOR ALL SHIFTS

Fast growing ultra modern plant seeks experienced individuals to join expanding team. Excellent growth opportunity, medical & other benefits. Call Mr. Yocum, Manager 704-624-5025

(33-39)

WANTED AT ONCE JOURNEYMEN

OR

I-st CLASS SKILLED MACHINISTS

Brown & Sharpe Set Up & Operate Person Turret Lathe

Set Up & Operate Person able to set up work from blue prints and close tolerance.

Each

of the following positions require 5 years experience.

Full or part time.

Excellent benefits package.

M.C. MACHINE CO.

98 Mill St., Hopedale, MA

01747

1-508-473-362

(39-40)

WANTED EXPERIENCED TIG & MIG WELDERS

& ALUMINUM WELDERS

For 1st & 2nd Shift

Steady work for qualified help salary commensurate with experience. Benefits after 90 days.

MAJESTIC METAL FABRICATING

138 N. Groesbeck St.

Mount Clemens, MI 48043

(28-37)

Taupa

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street

Cleveland, Ohio 44119

(216) 481-6677

Įsikūręs Nuosavuose Namuose

Taupykite ir Skolinkitės vieninteliame lietuvių kredito kooperatyve Ohio valstijoje.

Darbo Valandos:

Antradieniais-ketvirtadieniais nuo 9:00-4:00 p.p.

Penktadieniais nuo 9:00-6:00 v.v., Šeštadieniais nuo 9:00-3:00 p.p.

Sekmadieniais nuo 11:00-12:00 p.p. (DMNP parapijos patalpose)

Visi Bankiniai Patarnavimai

Mokame Aukštesnius Nuosimčius Už:

Taupymo Skaitytas, Certifikatus, IRA, Čekių Skaitytas, ir t.t.

Skoliname Geriausiomis Išsimokėjimo Sąlygomis:

Asmeniniams Reikalams, Automobilių ir Laivų Pirkimui,

Namų Remontui (Home Equity), Namų Pirkimui (Mortgages)

Parduodame pinigines perlaidas (Money Orders), Traveler's Checks,

Priimame telefono, elektros, šildymo, ir vandens sąskaitytas,

Buckeye Cards, Notaro patarnavimai, U.S. Savings Bonds, ir t.t.

*** Klekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios ***
apdrausta iki \$100,000.

Mūsų Tikslas: Ne pelnas, bet sąžiningas patarnavimas.

• PEGGY PETKUS parašė naują romaną "Millionaire's Row", kurį neseniai išleido Zebra Books leidykla. Romanas vaizduoja vienos airių emigrantų šeimos istoriją nuo atvykimo į Ameriką iki pasiekimo turtų ir laimės. Romane ryškėja ir Clevelando miesto istorija.

Rašytoja Peggy Petkuvienė yra advokatė, ištėkėjusi už lietuvių Algio Petkaus. Juodu, su savo vaikais Andrus ir Regina, gyvena Highland Hts., Ohio. Peggy yra Vacio ir Barbaros Petkų, ilgamečių Clevelando gyventojų, prieš dvejus metus išsikėlusių į St. Petersburg, Floridą, marti. Peggy Clevelando lietuvių tarpe yra gana gerai žinoma.

• IZABELĖ JONAITIENĖ, Dirvos skaitytoja ir rėmėja, išbuvusi ligoninėje dvi savaites, jau grįžo į namus ir stiprėja dukros Rimgailės globoje. Linkime džiugios nuotikos ir sveikatos!

• ČIURLIONIEČIAI ruošia priėmimą Vilniaus universiteto ansamblui spalio 15 d. sekmadienį, 7 v.v. Lietuvių namuose. Visi kviečiami dalyvauti. Tačiau, norintieji va-

karienėje dalyvauti užsisako bilietus pas Vl. Plečkaitį - tel. 531-3474, arba A. Babickienę tel. 531-9329.

• OLGD-jos susirinkimas įvyks Lietuvių namuose š.m. lapkričio 12 d. 12 val. Pietūs 2 val. p.p.

PRANEŠIMAS

Spalio 24 d. Clevelando Lietuvių namuose įvyks simpoziumas "Doing business in the Baltic States". Simpoziumo globėjas yra Cleveland World Trade Association (CWTA), kurios nariai atstovauja maždaug 200 bendrovių iš Clevelando apylinkių. Pagrindinis simpoziumo organizatorius yra Rimantas Aukštuolis, CWTA narys ir patyręs tarptautinis bankininkas, dirbantis Bank One Cleveland N.A..

Paskaitininkais bus Rimantas Aukštuolis, Peteris Jurjans – latvis advokatas, kuris yra vadovavęs dviem Amerikos latvių biznierių kelionėms į Latviją, ir Ago Ambre, estas ekonomistas, dirbantis U.S. Commerce Department Washington. Žada taip pat dalyvauti ir Toomas Hansson, iš Estijos Užsienio Reikalų Ministerijos.

Programa bus taikoma amerikiečių biznieriams, kurie domisi investavimu Rytų Europoje. Programos tikslas yra atkreipti jų dėmesį ir į Pabaltijo kraštus. Paskaitos prasidės 9:00 ir tęsis iki 1:30 p.p. Bus servuojami užkandžiai ir lietuviški pietūs.

Registracija prasidės 8:00 val. ryto. Mokestis - \$25 asmeniui; CWTA nariams \$20 ir \$7 studentams. Suinter-

Clevelandas laukia svečių iš Vilniaus...

Vilniaus universiteto dainų ir šokių ansamblis koncerto Vakarų Vokietijoje metu. Šį sekmadienį, spalio 15 d. 4 val. p.p., Ansamblis išpildys Lietuvių Dienų programą Euclid Senior High School auditorijoje, 711 E. 222 st., Euclide.

Ansamblis atvyksta autobusu šį penktadienį 3 val. p.p. prie Lietuvių Namų. Dėl smulkesnių informacijų kreiptis į LB pirm. Vytautą Brizgį, tel. 261-4077, arba bet kurį valdybos narį.

suoti prašomi padaryti rezervacijas iki spalio 19 d., skambinant CWTA - tel. 621-3300 ext. 348, arba Rimantui Aukštuoliui - tel. 781-4478. (ra)

MARKS ROOFING

Specializing in flat roofs
Residential and commercial
Free estimates. Reasonable rates. Senior citizen discounts.
From \$49.55 for repairing leaks
Tel. 838-5883

(39-42)

MARKS PAVING

Black top, seal coating,
patch work, crack repairs.
Free estimates.
Reasonable rates.
Tel. 838-5883

(39-42)

• PABALTIEČIŲ PLAUKIMO PIRMENYBĖS įvyks lapkričio 5 d. Trinity Recreation Center, Toronte. Registruotis iki lapkričio 1 d.: Mrs. Mai Kreem, 618 Davenport Rd., Toronto, Ont M5R 1 K9. Tel. (416) 924-6028.

Vilniaus TV filmuotojas Stasys Arnašius su clevelandiete R. Balyte ir viešnia iš Lietuvos R. Giedriene. V. Bacevičiaus nuotr.

Lietuvių sodyba atšventė savo pirmąją 5-rių metų sukaktį. Sodybos administratorė D. Čipkienė rodo ta proga gautą atžymėjimo lentelę. V. Bacevičiaus nuotr.

Svečiai Arvydas ir Laima Juozaičiai Dievo Motinos parapijos kieme. Iš kairės: J. Mikonis, klebonas kun. G. Kijauskas, S.J., G. Kudukienė, Arvydas ir Laima Juozaičiai, R. Kliorienė ir R. Kudukis. V. Bacevičiaus nuotr.

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

Della E., William J. Sr.,
William J. Jakubs Jr. ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119

Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

DIRVA

DIRVOS DEIMANTINIS JUBILIEJUS

Savaitraščio "Dirva" deimantinis jubiliejus jau ne už kalnų. Jį norima iškilmingiau paminėti. Šiam reikalui sudarytas komitetas, pirminkaujamas visuomenininkės Irenos Kriaučeliūnienės.

Spalio 3 d. vakarą Dirvos deimantiniam jubiliejui rengti komitetas posėdžiavo, sudarydamas savo veiklos planą ir didesnių renginių kalendorių. Komitetas šiltai priėmė pirmininkės ėjimą, talkinti asmenis paskirose vietovėse, lietuvių telkiniuose.

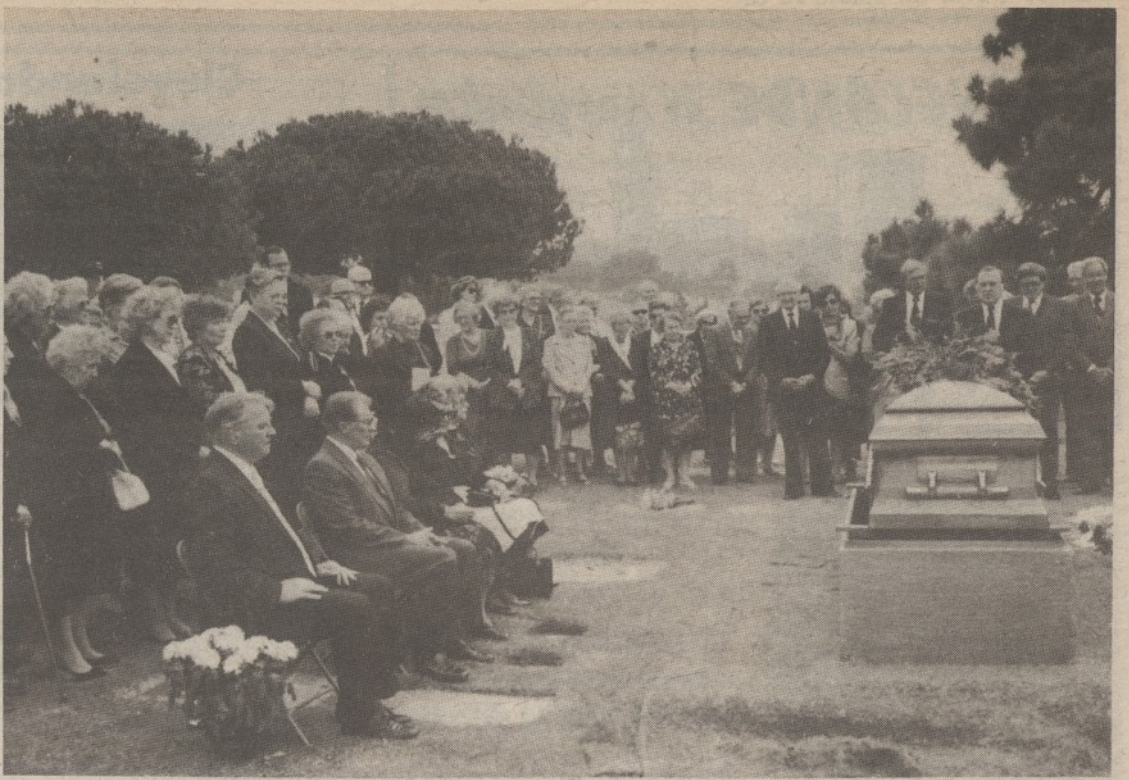
Iki šiol tokiais talkininkais pakviesti, ir sutikę dirbti, yra Birutė Abromaitienė - Torontas, Ont., Romas Veitas - Bostone, MA., Liuda Griaudienė - Cicero, IL., Juozas Stempužis - Cleveland, OH., Vytautas Abraitis - Daytona Beach, FL., Eugenija Bulotienė - Detroit, MI., Kazimieras Pocius ir Meilutė Rulienė - East Chicago / Beverly Shores, IN., Jonas Mildas ir Halina Žitkienė - Juno Beach, FL., Jonas Petronis - Los Angeles, CA., Apolinaras Vebeliūnas - New York, NY., Jadvyga Povilaitienė - Omaha, NE., Jonas Stelmo-

kas - Philadelphia, PA., Viktoras Kažemėkaitis - Racine, WI., Juozas Bagdonas - Richmond Hill, NY., Marija Vaitkienė - St. Louis, Juozas Žvynys - St. Petersburg, FL.. Iš jų Birutė Abromaitienė jau yra pristačiusi savo veiklos planą, kuris numato tris renginius Dirvos labui. Artimiausiu metu numatoma sutarti talkininkai ir kitose vietovėse.

Dirvos deimantinio jubilėjaus atidarymas numatomas "Dirvos" vakarienoje, kuri rengiama Chicagoje 1989 m. gruodžio 9 dieną. Visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti. (vm)

PRANEŠIMAS

Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos (Rytų Lietuvos Rezistencinio Sąjūdžio) Centro Valdyba praneša, kad 1989 m. spalio 28 d., 2 val. p.p. DAINOS svetainės patalpose, 2656 West 71-st St., Chicago, IL 60629, tel. (312) 434-9666, šaukia JAV ir Kanados skyrių atstovų ir pavienių Sąjungos darbuotojų visuotiną suvažiavimą, kuriame bus aptariami Rytų Lietuvos kraštą liečiantys reikalai bei renkama nauja centro valdy-

Atsisveikinant su a.a. Leonu Oksu.

Amžinybėn išlydėjome Leo Oksą

Kiekvieną metų rudenio pirtis atsiima savo duoklę mūsų kolonijoje. Ir šiemet, vasarai baigiantis, per labai trumpą laiką amžinybėn palydėjome bent kelis žinomus ir mėgiamus losangeliečius lietuvius. Jų tarpe atsisveikino me ir su Leonu Oksu, kursai, trumpai bet sunkiai pasirgęs,

ba ir kontrolės komisija.

Vakare, po suvažiavimo darbų, toje pačioje DAINOS svetainėje bus svečių pabendraavimas ir vakarieno.

Vilniečiai, organizacijų ir spaudos atstovai maloniai kviečiami ir mielai laukiami. Pageidaujama, kad norintieji dalyvauti iš anksto praneštų Chicagos skyriaus pirmininkui Petrui Noreikai, 3221 West 65-th St., Chicago, IL 60629, tel. (312) 434-5334 arba Vandai Gasperienei, 7925 Kildare St., Chicago, IL 60625, tel. (312) 581-2942.

Vilniaus Krašto Lietuvių S-gos Centro Valdyba

PATIKSLINIMAS

Tautos Šventės minėjimo (Dirva Nr. 38) apeigas prie paminklo pravedė Andrius Juškevičius, Lietuvių karių veteranų Ramovės Chicagos skyriaus pirmininkas.

Dirvoje, rugsėjo 28 d., po nuotrauka vardinant ALT S-gos Daytona Beach skyriaus valdybą, klaidingai parašyta izdininko Prano Damijonaičio pavardė. Atsiprašome.

• IEŠKAU VENCKAUS STASIO, s. Vinco, - gim. 1885 m. Šilalės valsč., Tauragės apsk., gyvenusio ir mirusio Vainute - brolių ir sesers vaikų (ar jų vaikų). Abu mano tėvelio broliai ir sesuo išvyko iš Šilalės valsč. į JAV po I-jo pasaulinio karo, sesuo gyveno Chicagoje. Ieško: Stefanijs Venskutė-Savickienė, Ligoninės 7-8, Klaipėda, Lithuania 235800. Tel. 1-28-74.

su šiuo pasauliu atsiskyrė 1989 metų rugsėjo aštuntą dieną. Didžiulės minios draugų bei artimųjų amžinam poilsiui į Šv. Kryžiaus kapines palydėtas rugsėjo 12-tą.

Leonas Elegijus Oksas gimė 1908 m. gruodžio pirmą dieną Chicagoje. Penkerių metų amžiaus atvežtas Lietuvos, augo Panevėžio apskrityje. Mažas likęs našlaičiu, matė daug vargo ir kentėjo daug skriaudos, bet tas nepakeitė jo švelnaus būdo ir meilės Lietuvai.

1929 m. grįžo Amerikon, čia tarnavo kariuomenėje ir vėliau dalyvavo antrajame pasauliniame kare. Gyveno Chicagoje ir čia vedė jurbarkietę Izabelę Urbutyte, su kuria darniai ir laimingai išgyveno keturiasdešimt trejus metus. 1961 metais atsikėlę gyventi Los Angelėn, Oksai tuojau įsijungė į čia visad gyvą ir gausią lietuvišką veiklą. Leonas, kaip atsisveikintojai pabrėžė, mokėjo padalinti savo energiją bei išteklius Dievui ir Tėvynei.

Visuomet kuklus ir tylus, nemėgo kalbėti, sakydamas, kad žmogaus darbai ir gyvenimas apie jį šneka. Tikrai, priklausydamas visai eilei organizacijų, Velionis rado laiko su noru visur padėti, visur dalyvauti. Ir aukotojų sąrašuose Oksų pavardė visad viena iš pirmųjų.

Daug aukodami religinei šalpai, kultūriniam reikalui ir remdami visokius jaunimo polėkius, Oksai neužmiršo nei BALFo, nei Tautos Fondo, būdami vieni iš stambiausių šioms organizacijoms aukotojų Los Angeles kolonijoje. Leo Oksas priklausė, ir kai kur dirbo valdybose, Los Angeles Tautiniams Namam, Tautinės S-gos Los Angeles skyriui, Radijo Klubui, Lietuvos Vyčiams, Amerikos Piličių Klubui, Šv. Vardo Draugijai, visur nebūdamas vien tik organizacijos sąrašuose, bet aktyviai įsijungdamas į visokią reikalingą pagalbą.

Vienas iš kelių lietuvių Los Angeles, Velionis priklausė ir Amerikos Legijonui, todėl prie jo karsto garbės sargyboje stovėjo kiti du legijonieriai: Julius Kiškis ir gen. garbės konsulas Vytautas Čekauskas.

Daug gražių, nuoširdžių žodžių buvo pasakyta apie Velionį laidotuvių ir polaidotuvių pietų metu, bet tie žodžiai vistiek dar lyg ir per kuklūs, neišsakantys Leono Okso sielos taurumo. Tai buvo tikrai reto kilnumo žmogus ir Jo atminimas liks giliai įrašytas mūsų širdyse.

Rūta Sakienė

• PROF. DR. ALEKSANDRAS ŠTROMAS, profesorius Anglijoje, o vėliau kaip vizituojantis profesorius Bostono kolegijoje, nuo šių mokslo metų pradžios pakviestas reziduojančiu profesoriumi į Hillsdale kolegiją dėstyti politinius mokslus. Jo adresas: Prof. Dr. A. Shtromas, Department of History and Political Science, Hillsdale college, Hillsdale, Mich. 49242. Telef. (517) 437-7341 ext. 372.

Prof. A. Štromas yra daug rašęs Lietuvos reikalais spaudoje, o jo žmona yra žinoma dailininkė Violeta Rakauskaitė.

PARAMA DIRVAI

Atnaujindami prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

• J. Svirsky, Brockton 5.00
V. Garlauskas, Sparta 25.00
A. Ratkelis, Laguna B. 75.00
Ed. Modestas, Willow Spring 50.00
Ed. Siman, Hamilton 5.00
G. Breichmanas, Dundas 5.00
V. Dailidka, Albuquerque 10.00
V. Tamulis, Cleveland 5.00
S. Vaičius, Chicago 5.00
K. Bačauskas, Woodhaven 15.00
D. Janutienė, Berkeley 10.00
Dr. A. Plateris, Bethesda 25.00
J. Sližys, Toronto 5.00
N. Von Kiparski, Montville 5.00
J. Biliūnas, Mentor 5.00
A. Simontis, St. Petersburg 25.00
U. Maceikonis, Elizabeth 15.00
Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Šių metų spalio 11 d. sueina šešeri metai nuo

A + A

ALFONSO BURNEIKOS

mirties. Draugus ir pažįstamus prašome prisiminti jį savo maldose.

Vincenta Burneikienė

Mūsų mielum bičiuliui

A. + A.

JUOZUI ČYVUI

mirus, jo broliui kun. MATUI, žmonai GENEI, dukrai, sūnums ir jų šeimoms reiškiamo gilią užuojautą.

Genė ir Albinas
Karsokai
Magdūtė ir Aleksas
Liutkai